

Energiemanagement plan (EMP) Van Der Woude Beheer B.V.

t.b.v.

CO₂ Prestatieladder trede 3 Jaarrapportage 2017 met Aktieplan 2018 Voldoet aan de EED specificaties van de EU

Gecontroleerd directie, 29-06-2018

J.VAN DER WOUDE (DIRECTEUR)

Opgesteld namens de directie, 29-06-2018

J.BOERSMA (CO₂ DESKUNDIGE)

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Onderwerp en toepassingsgebied	4
1.2 Bedrijfsprofiel	6
1.3 Beleid	7
1.4 Rechtspersoon en verantwoordelijkheden	8
2. Organisatorische grens	9
2.1 Organisatie grenzen	9
2.2 Bedrijfsomvang CO ₂ uitstoot	10
3. CO₂ prestatie niveau	10
3.1 Invalshoek A (inzicht)	10
3.2 Invalshoek B (reductie)	10
3.3 Invalshoek C (communicatie)	11
3.4 Invalshoek D (participatie)	11
4. CO₂ emissie inventarisatie	11
4.1 Basisjaar en rapportage periode	11
4.2 Conversie factoren	12
4.3 Afbakening emissies	12
4.4 Resultaat	13
4.5 Berekeningsmethode	13
4.5.1 Kantoren	13
4.5.2 Brandstofverbruik	14
4.5.3 Overige	14
4.6 Onzekerheden en uitsluitingen	14
5. Reductie	16
5.1 Vaststelling reductiedoelstellingen	16
5.2 Referentie verbruik fossiele brandstoffen	17
5.3 Referentie Scope 1	17
5.4 Referentie Scope 2	18
5.5 Reductiemaatregelen	19
5.6 Verantwoording reductie doelstellingen	20
5.7 Verantwoording projecten	20
6. Communicatie	22
6.1 Doelstelling	22
6.2 Belanghebbenden	22
6.3 Communicatiemiddelen	23
6.4 Planning	24
6.5 Risico's	25
6.6 Budgetplan	25
7. Participatie	27
7.1 Cumela	27
7.2 SKAO	27
7.3 Tacide kennis	27
8. De uitvoering van de CO₂ reductiedoelstellingen	29
8.1 Plan	29
8.2 Do	30
8.3 Check	31
8.4 Act	32
9. Verificatie deskundige	33

1. Inleiding

Van der Woude Beheer B.V., lees verder van der Woude Groep, is in de jaren 80 begonnen met agrarisch loonwerk en egalisatie door middel van Case Magnum tractoren en dozerbakken. Begin jaren 90 werd de overstap gemaakt naar de verhuur van Grondverzetmachines. Er werd begonnen met een 20 tons hydraulische graafmachine en een bulldozer. Inmiddels is het machinepark uitgegroeid tot een 60 tal machines waaronder kranen van 5 tot 120 ton en een vloot van ca 20 Volvo dumptrucks.

Van der Woude Baggerwerken BV is ontstaan aan het eind van de vorige eeuw. De inspiratie om in het baggerwerk te gaan kwam, doordat wij gevestigd zijn in een waterrijke provincie waardoor vele van onze opdrachtgevers ons benaderden voor de huur van pontons met daarop de grotere kranen. Inmiddels hebben wij de beschikking over meerdere pontons, sleepboten, duwbakken en kraanschepen. De opdrachtgevers van, van der Woude Groep zijn aannemers. Wij worden met name ingezet als onderaannemer of men huurt een bemande machine.

Voor van der Woude Groep is "Duurzaamheid en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen" een actueel thema. Dit komt onder meer tot uiting in de initiatieven die van der Woude Groep onderneemt om zich te certificeren (CO₂-Prestatieladder).

Van der Woude Groep is inmiddels uitgegroeid tot een gerenommeerd naam in de wereld van machineverhuur en baggerwerken. Hoewel de aard van de werkzaamheden in onze branche in de loop der jaren nauwelijks is veranderd, zorgen we er altijd voor dat ons omvangrijk machinepark volgens de laatste stand der techniek is. Alleen op deze manier kunnen we onze vooraanstaande positie behouden en zijn we toegerust op de meest uiteenlopende projecten. Niets is ons te gek. Moeilijke klussen maken voor ons een uitdaging.

Van der Woude Groep is een prominente marktpartij en de innovatieve dienstverlener met de juiste mix. Van der Woude Groep neemt daartoe initiatieven om het gas, elektriciteit en brandstofverbruik (fossiele stoffen) bij uitvoering van haar diensten en projecten te beperken en de CO₂-uitstoot te reduceren ten gunste van onze leef- en werkomgeving.

Onze belanghebbende opdrachtgevers zijn:

- Rijksoverheid (Rijkswaterstaat)
- Provinciale Waterstaten
- Water-/Zuiveringsschappen
- Ministeries (Defensie, VROM)
- Provincies
- Gemeenten,
- Sportvereniging
- Bedrijven en Instellingen
- Vereniging van eigenaren

Van der Woude Groep wil daarnaast graag weten hoe haar activiteiten/diensten integraal scoren op klimaatvriendelijkheid. Dit kan inzichtelijk worden gemaakt met behulp van een CO₂-footprint. Als eerste stap hiertoe hebben wij de CO₂-footprint over de periode 2016 berekend (Basisjaar)

De CO₂-footprint geeft een inventarisatie van de totale hoeveelheid uitgestoten broeikasgassen, alsmede inzicht in de herkomst van deze emissies over de verschillende processen.

Het nemen van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van de negatieve impact die onze bedrijfsactiviteiten uitoefenen op het milieu is voor van der Woude Groep van cruciaal belang. Hier wordt invulling aan gegeven door het voeren van een actief milieubeleid geënt op voortdurend verbeteren volgens het principe van de "PDCA methodiek". Het reduceren van de uitstoot CO₂ is hierbij van wezenlijk belang voor de organisatie. Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid op dit gebied willen wij uitdragen aan de hand van de richtlijnen die de CO₂ prestatieladder daarvoor aanreikt. Hiermee toont van der Woude Groep, aan gereed te zijn om in te stappen met als doel zero emissie.

1.1 Onderwerp en toepassingsgebied

Het energiemangement plan, van der Woude Groep, heeft tot doel te omschrijven hoe wij voldoen aan de certificatievoorwaarden van de CO₂ prestatieladder, hoe wij dit aantonen en inzichtelijk maken. Het energiemangement plan van der Woude Groep is geënt op het handboek CO₂ prestatieladder versie 3.0 d.d. 10 juni 2015. De maatregelen van beleidsmatige, organisatorische en administratieve aard om te voldoen aan de CO₂ prestatieladder worden binnen van der Woude Groep, tevens geborgd door gecertificeerde managementsystemen:

Onderwerp	Norm	
Kwaliteit	ISO 9001	
Veiligheid	VCA*	
Planet/milieu	(volgen) ISO 14001	
Planet/milieu	CO ₂ Prestatieladder	
People/Opleidingen	SBB Leerbedrijf	

Om structurele monitoring en evaluatie van de CO₂ inventarisatie en de reductie maatregelen volgens het principe van de "PDCA methodiek" te borgen zijn er sturende maatregelen omschreven. Het energiemangement plan, van der Woude Groep, wordt via de website <http://woudegroep.nl/grondverzet/1/welkom.html> openbaar gemaakt voor geïnteresseerden en belanghebbenden.

Dit rapport is opgesteld overeenkomstig:

- Handboek CO₂-Prestatieladder 3.0 ", d.d. 10 juni 2015;
- NEN-ISO 14064-1 Greenhouse gases – Part 1: Specification with guidance at the organization level for quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals", d.d. maart 2012, paragraaf 7.3.1.
- Het data management opgenomen in Appendix C van de GHG Corporate Value Chain (scope 3) Accounting and Reporting Standard (WBCSD/WRI, september 2011).
- NEN-EN ISO 50001

De CO₂-Prestatieladder is gebaseerd op het GHG (Green House Gas)-protocol en is een instrument om bedrijven die deelnemen of onderdeel uitmaken van aanbestedingen te stimuleren tot CO₂-bewust handelen in de eigen bedrijfsvoering en bij de uitvoering van projecten. Het gaat daarbij met name om:

- energiebesparing;
- efficiënt gebruik maken van materialen;
- gebruik van duurzame energie.

Kruisverwijzing ISO norm

De CO₂ inventarisatie, van der Woude Groep, is opgesteld in overeenstemming met de eisen uit ISO14064-1. (zie onderstaande kruisverwijzing)

ISO 14064-1	HFD 7.3 GHG report content	Omschrijving	Hoofdstuk onderhavig document	Overig
	A	Reporting organization	1	
	B	Person responsible		J.van der Woude
	C	Reporting period		01-01-17/31-12-17
4.1	D	Organizational boundaries	2	
4.2.2	E	Direct GHG emissions	3 en 4	
4.2.2	F	Combustion of biomass	n.v.t.	
4.2.2	G	GHG removals	n.v.t.	
4.3.1	H	Exclusions of sources or sinks	5.1	
4.2.3	I	Indirect GHG emissions	n.v.t.	
5.3.1	J	Base year	1 en 4	2016
5.3.2	K	Changes of recalculations	1.0	
4.3.3	L	Methodologies	4.3	
4.3.3	M	Changes of methodologies	4.3	
4.3.5	N	Emissions or removal factors	4.2	
5.4	O	uncertainties	4.6	
	P	Statement in accordance with ISO 14064	8.4	
	Q	Statement of describing	1.1 8.4	

Het doel van de CO₂-Prestatieladder is bedrijven te stimuleren om de eigen CO₂-emissie (en die van hun leveranciers) te kennen en permanent te zoeken naar mogelijkheden om de klimaatimpact van de eigen bedrijfsvoering en de eigen projecten terug te dringen.

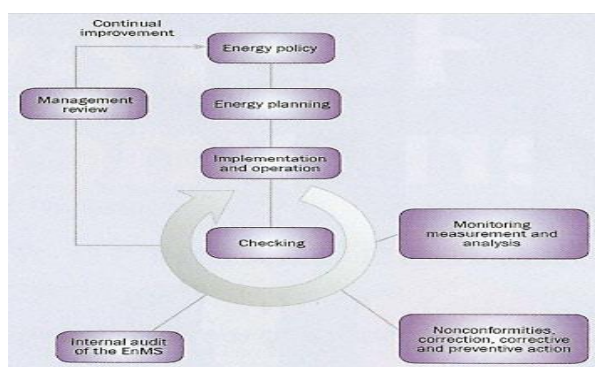
Het GHG- protocol werd gelanceerd met de dubbele doelstelling om een internationale standaard te ontwikkelen voor de verantwoording en de verslaggeving i.v.m. de uitstoot van broeikasgassen door bedrijven en om deze standaard zo breed mogelijk te verspreiden. Broeikasgassen zijn gassen die in onze atmosfeer de zonnestraling wel doorlaten naar het aardoppervlak, maar de terugkerende straling (warmte) tegenhouden (dit is vergelijkbaar met wat in een broeikas gebeurt vandaar de naam). Broeikasgassen werken dus als een soort deken voor de aarde. De belangrijkste broeikasgassen zijn koolstofdioxide (CO₂), methaan (CH₄), lachgas (N₂O) en waterdamp.

Het Green House Gas Protocol maakt onderscheid in verschillende scopes op basis van de herkomst van het broeikasgas.

Model rapportage formaat ISO-NEN 50001 norm

Dit energie managementplan is opgesteld conform de energienorm NEN-ISO 50001 en wordt door de directie onderschreven. Bewaking van de realisatie van dit plan is geborgd door de opnemng ervan in de Monitor verbeteringen van het KAM- systeem.

§4.4.3	Energiebeoordeling	Plan	1.A. tot 5A
§4.4.6	Energiedoelstellingen, -taakstellingen en actieplannen voor energiemangement	Plan/Do	Invalshoek 1B tot 5B2-1/2.C.2/
§4.6.1	Monitoring, meting en analyse	Check	3.C.1/4.B.2/5.B.2/3.C.3
§4.6.4	Afwijkingen, correcties, corrigerende en preventieve maatregelen	Act	Continue verbetering

1.2 Bedrijfsprofiel

Van der Woude Groep. richt zich op het inrichten en onderhouden van de buitenruimte. Onze jarenlange kennis en ervaring met grijs in relatie tot de bebouwde omgeving zijn uniek, mede door de multidisciplinaire samenstelling van onze werkzaamheden.

Van der Woude Groep is bijzonder in de manier waarop zij haar werkzaamheden uitvoert. Maar ook als het gaat om de medewerkers.

Met ons bedrijf bewijzen wij tegenover u, onze klant, dat onze MBO (= maatschappelijk bewust ondernemen) oriëntatie op geen enkele manier afbreuk doet aan de kwaliteit, de doelmatigheid en de effectiviteit van ons werk. Met uw keuze voor van der Woude Groep toont u maatschappelijke betrokkenheid en ondersteunt u de keuzes die wij op dit gebied heel bewust gemaakt hebben. Dit geldt voor onze mensen, voor ons als bedrijf en voor ú als opdrachtgever.

Na ruim 25 jaar gevestigd te zijn geweest in Vrouwenparochie heeft Dhr J vd Woude besloten om op een nieuwe locatie in Franeker verder te gaan. Op industrieterrein de Kie op een schitterende locatie aan de kade, wordt op dit moment de laatste hand gelegd aan de nieuwbouw.

Er wordt nog hard gewerkt aan het volledig optimaliseren van diverse installaties. Het kantoor is sinds 15 september al gevestigd in het nieuwe pand. Daarna zullen er nog vele spullen moeten worden verhuisd zodat we tegen het einde van dit jaar volledig over zullen zijn. Op de oude locatie blijft een onderhoudsafdeling en opslag van klein materieel. Het grote materieel gaat naar Franeker omdat de locatie in Vrouwenparochie moeilijk bereikbaar is geworden voor alsmaar groter wordende machines en grote opleggers.

Het nieuwe bedrijfspand is gelegen aan **De Wieken 22, 8801 RA Franeker**.

Op deze locatie hebben we de beschikking over een eigen kade aan het Van Harinxmakanaal zodat onze varende vloot voor de deur kan afmeren. Voor het onderhoud van het materieel is een schitterende loods gebouwd met 2 kraanbanen en een totaalvermogen van bijna 80 ton.

Het kantoor is gevestigd op de begane grond. Op de eerste verdieping is een royale ruimte waar trainingen en vergadering gehouden kunnen worden. Voor de toekomst kunnen we hier eventuele kantoorruimte verder uitbreiden. Een nieuw computernetwerk is inmiddels aangelegd zodat we voor nieuwe ontwikkelingen zijn voorbereid.

Wij beschikken over uitgebreide vakkennis en hebben door de jaren heen ruime ervaring opgebouwd in de specifieke werkzaamheden die wij uitvoeren voor onze klanten. Door onze uiterst efficiënte planning en op basis van ons uitgebreide machinepark kunnen wij flexibel inspelen op snel veranderende omstandigheden. Wij stemmen de benodigde capaciteit en de inzet van precies de juiste machine(s) steeds zorgvuldig af op uw wensen en behoeften en op de omstandigheden op locatie. Zo is in alle opzichten het maatwerk mogelijk, waar u om vraagt. Oók financieel!

In onze eigen werkplaats zorgen gespecialiseerde medewerkers ervoor dat machines, apparatuur en gereedschappen in topconditie blijven. En op tijd klaar staan voor de volgende klus.

Trading: Van der Woude handelt doorlopend in grondverzetmachines. Voor onze opdrachtgevers proberen wij onze verhuurvloot zo goed en modern mogelijk te houden. Dit houdt in dat wij snel machines aankopen en verkopen wanneer de markt hierom vraagt. Door onze connecties in binnen en buitenland kunnen wij ook machines leveren die misschien niet in onze eigen verhuurvloot voorkomen. In onze uitgebreide werkplaats worden de machines eventueel geheel nagekeken of aangepast. Voor vraag en/of aanbod van grondverzetmachines, pontons, beunbakken, kraanschepen, sleep en duwbotten etc. graag contact opnemen via info@woudegroep.nl

Werkplaatsactiviteiten: Wij beschikken over een professionele en goed uitgeruste eigen werkplaats met bovenloop kranen. We onderhouden en repareren onze eigen voertuigen en machines en verrichten tevens onderhoud en reparaties aan machines en voertuigen van derden voor de verkoop. We verrichten APK keuringen en hebben een mobiele storingsdienst die snel ter plekke is bij storingen of defecten aan machines van onszelf of derden. In de wintermaanden krijgen al onze machines een complete revisiebeurt.

1.3 Beleid

Dit Energie management plan met emissiereductie verklaring is opgesteld door van der Woude Beheer B.V. Het emissiereductie beleid is er op gericht de emissies van onze bedrijfsactiviteiten inzichtelijk te maken, te registreren, monitoren en te beperken. Dit gebeurt door het opstellen van reductie doelstellingen waarin wij stellen het energiegebruik te reduceren, ten opzichte van het basisjaar.

Scope:

Het aannemen, uitvoeren en onderhouden van civiel- en natuur technische werken. Werken in het kader van het beheer van openbare ruimte en het verhuren (handelen) van bemand en onbemand materieel. Baggertechniek/wegen- en waterbouwkunde.

Scope 1	20% CO ₂ reductie in 2020 t.o.v. 2016
Scope 2	20% CO ₂ reductie in 2020 t.o.v. 2016

Jaar 2017 t.o.v. het referentiejaar 2016:

- o Scope 1 reductie van 2,5 % per betaald werkuur
- o Scope 2 reductie van 2,5 % per betaald werkuur

Jaar 2018 t.o.v. het referentiejaar 2016:

- o Scope 1 reductie van 5,0 % per betaald werkuur
- o Scope 2 reductie van 5,0 % per betaald werkuur

Op 31-12-2019 moet hiervan 50% gerealiseerd zijn. Zouden doelstellingen eerder behaald worden willen wij jaarlijks 1 % extra besparen conform het doel vanuit de werkgroep Tacide Kennis.(20% in 2020). Dit door inzet van het principe van Plan, Do, Check, Act zullen wij ieder jaar de resultaten extern later toetsen door een erkent CI waar nodig de doelstellingen aanpassen. In het onderhavige energiemangement plan zijn de doelstellingen opgenomen die ons beleid ondersteunen. Door periodiek te rapporteren en publiceren zullen we vaststellen en communiceren in welke mate de doelstellingen behaald zijn. Wij streven erna om continu ons CO₂ beleid te verbeteren.

Op basis van dit document worden het personeel, personen die voor of namens ons bedrijf werkzaam zijn geïnformeerd omtrent de reductiedoelstellingen. Alsmede is na publicatie dit beleid openbaar toegankelijk voor alle opdrachtgevers en andere belanghebbenden.

Toereikende middelen zullen door de directie ter beschikking worden gesteld om de intern gestelde CO₂ doelstellingen te bereiken en aantoonbaar te kunnen participeren in de door de organisatie aangereikte initiatieven.

Wij streven naar een bedrijfsvoering op certificatie niveau 3 van de CO₂ prestatieladder, om vanaf dat vertrekpunt volgens de PDCA methodiek voortdurend onze CO₂ emissies te analyseren en waar mogelijk te verminderen. Dit in combinatie met een toenemende bewustwording van ons personeel dient er voor te zorgen dat de reductie doelstellingen behaald worden. Deze verklaring is opgesteld en ondertekend door de directie.

Wat is onze aanpak? Klanten actief en open benaderen, oog voor het personeel en belang hechten aan veiligheid, gezondheid en milieu. We willen graag verantwoord groeien en duurzame relaties onderhouden met personeel, klanten, leveranciers en overheden.

Dit alles stelt hoge eisen aan de kennis en kunde van onze medewerkers, de manier van werken en het materieel. Daarom investeren we in opleidingen, nascholing, bedrijfsmiddelen en verbetering van onze organisatie. Ook hebben we oog voor mensen met een beperking of achterstand op de arbeidsmarkt. We ondersteunen deze mensen door ze een stage of werkplek aan te bieden.

Tegen deze achtergrond is de waardeketen in kaart gebracht, waarbij rekening is gehouden met de volgende verschuivingen:

Contractvorming: van prestatiegericht (input) naar meer resultaatgericht (output). Zoals het in stand houden van een goede kwaliteit, het 'ontzorgen' van de klant, de samenwerking met competente partners, het waarborgen van publieke waarden, etc.

Toegevoegde waarde: accentuering van de proactieve benadering van de projectopdrachten. Het inspelen op duurzaamheid en MVO-ambities van de klanten manifesteert zich meer en meer in de plannen van aanpak m.b.t. de projecten.

Innovaties en technieken: de focus op de competenties (regie/procesrol) die moeten worden doorontwikkeld. Inzet van nieuwe toepassingen en technieken, omgevingsontwikkelingen bekijken en vergelijken (benchmarken).

Vakbekwaamheid: naast de ontwikkeling van de vaktechnische competenties wordt het klantgericht functioneren van de medewerkers gestimuleerd.

Uitbesteding werkzaamheden: het inhuren van specialisaties. Het selecteren van competente partners op basis van inzetbaarheid van specifiek materieel.

Logistieke planning: beperking van de aanrijdtijd van leveranciers en dienstverleners.

Ketenparticipatie: het benutten van de kansen voor ketensamenwerking en MVO-input.

De realisatie wordt gewaarborgd door de inzetbaarheid van moderne bedrijfsmiddelen en vakbekwame medewerkers vanuit de eigen bedrijfsvestiging en een landelijk netwerk met professionele steunpunten. Bij de projectaanpak wordt de belangenafweging gemaakt tussen de economische, sociale en milieuprestaties in overeenstemming met ketenpartners en stakeholders.

De analyse van de waardeketen laat navolgende categorieën ketenpartners naar voren treden:

- Opdrachtgevers (uit de verschillende doelgroepen)
- Leveranciers van materiaal, materieel en personeel
- Inzamelaars/verwerkers van afvalstoffen

Directie en management realiseren dit alles samen met de medewerkers. Het is dan ook onze taak om dit uit te dragen en er naar te handelen. Ons einddoel is dan ook zero emissie

1.4 Rechtspersoon en verantwoordelijkheden

Voor het voldoen aan het energiemangement plan ligt de eindverantwoordelijkheid bij de directie van der Woude Groep in de persoon van de heer J. van der Woude.

Verificatie door J. Henkel M. Ed. CO₂ ADVISOR. Zijn werkzaamheden omvatten:

- Verificatie CO₂ footprint
- Verificatie interne audit en beoordelen interne controle
- Verificatie en beoordelen Systeemevaluatie
- Verificatie Energiemangementplan (EMP) met conclusie

De gedelegeerde eindverantwoordelijkheid voor de interne- en externe communicatie omtrent de CO₂ prestatie is de heer J. Boersma. De gedelegeerde eindverantwoordelijkheid voor het opstellen van de CO₂ plannen, kwartaal rapportages en communicatie is J. van der Woude (directeur).

Bezoekadres:	Postadres:	Nevenvestiging
Van der Woude Groep	Van der Woude B.V.	geen
De Wieken 22	De Wieken 22	
8801RA Franeker	8801RA Franeker	
0518-402076	0518-402076	
info@woudegroep.nl	info@woudegroep.nl	

2.Organisatorische grens

2.1 Organisatie grenzen

Volgens het handboek CO₂ prestatieladder dient de organisatorische grens voor het bepalen van de CO₂ footprint vastgesteld te worden. Uitgangspunt voor van der Woude Groep hierbij is dat de betreffende organisatie onderdelen direct betrokken zijn bij het veroorzaken van de CO₂ emissies en de activiteiten die daar mee gemeoid zijn behoren tot de core business. Wij hanteren hierbij de top-down methode vanuit het GHG model.

Het Green House Gas Protocol beschrijft drie verschillende benaderingen om de grenzen van de organisatie (organizational boundary) te bepalen:

'Equity share': Tot de organisatie behoren die systemen waar de organisatie 100% economisch aandeel in heeft

'Operational control': Tot de organisatie behoren die systemen waar de organisatie 100% operationele invloed op heeft

'Financial control': Tot de organisatie behoren die systemen waar de organisatie 100% financiële invloed op heeft

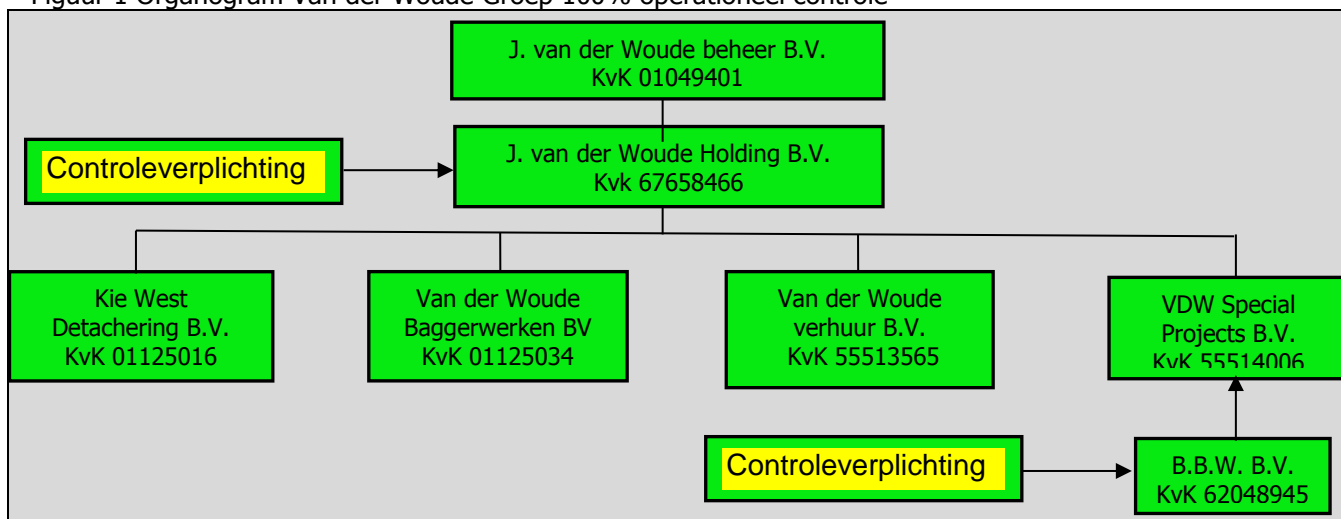
Voor de bepaling van de organisatorische grenzen van Van der Woude Groep B.V. wordt de 'Equity share' benadering gevolgd. Dit betekent dat Van der Woude Groep de verantwoordelijkheid neemt voor 100 % van de uitstoot van alle bedrijfsonderdelen waar het 100% van het economisch aandeel in bezit. Voor de uitvoerende bedrijven betekend dit ook 100% operationele controle.

Voor het bepalen van de mate van de operationele controle over de verschillende onderdelen, heeft Van der Woude Groep de volgende vier criteria gehanteerd:

1. Geen werkmaatschappij (alleen financieel, geen activiteiten dus geen CO₂)
2. Geen rechtspersoon (in het kader van IFRS geen rechtspersoon en dus geen controle)
3. Geen personeel (geen personeel van der Woude Groep werkzaam)
4. Geen doorslaggevend belang (geen doorslaggevend belang c.q. stem in het genoemde bedrijfsdeel)

Van der Woude Groep kent naast de beheersmaatschappijen (geen CO₂) J. van der Woude Beheer B.V. (KvK 01049401) J. van der Woude Holding B.V. (KvK 67658466) en B.B.W.B.V. (KvK 62048945) alleen de werkmaatschappij welke zijn gecommitteerd aan de eisen die worden gesteld door de CO₂-Prestatieladder van SKAO. Het energie management systeem geldt voor de gehele organisational boundary voor zover gelieerd aan de activiteiten in Nederland. De volgende organisatieonderdelen behoren tot de organisatorische grens of wel de "Organizational boundary".

Figuur 1 Organogram Van der Woude Groep 100% operationeel controle

De beheermaatschappijen (Beheer B.V./B.B.W. B.V.) voeren geen werkzaamheden uit en zijn opgericht om de aandelen te beheren.

Van der Woude Groep kent verder geen andere bedrijven in de boundary waarin de activiteiten uitgevoerd worden. De holding (B.B.W. B.V.) is opgericht om de 'Financial control' op Beheer (aandelenhouder) en de werkmaatschappijen uit te voeren en heeft geen doorslaggevend belang in de werkmaatschappijen. De vestigingsplaats is Franeker. Voor B.B.V.B.V. is de vestigingsplaats Eastermar op te merken als woonhuis. De uitstoot wordt veroorzaakt door de werkmaatschappijen derhalve kunnen wij Beheer en Holding uitsluiten voor de uitstoot van CO₂ gassen omdat het administratieve entiteiten zijn.

2.2 Bedrijfsomvang CO₂ uitstoot

In het handboek van de CO₂ prestatieladder, staat een omschrijving van de bedrijfsomvang gerelateerd aan de omvang van de CO₂ uitstoot.

Kantoren	66,85	+	Werken	1328,68	=	Totaal	1395,53
-----------------	--------------	----------	---------------	----------------	----------	---------------	----------------

Aangezien de omvang van geïnventariseerd kleiner als 500 ton bedrijfslocatie en 2000 ton productie CO₂ uitstoot kunnen we vaststellen dat de organisatie geclassificeerd is als een kleine organisatie/bedrijf conform het overzicht van het Handboek CO₂ prestatieladder versie 3.0 d.d. 10-06-2015.

Voor de categorie 'kleine bedrijven' gelden de eisen 5.A.2-2, 5.A.3, 4.C, 5.C, 4.D en 5.D van het Handboek CO₂-Prestatieladder versie 3.0 van SKAO niet. Aan deze eisen is dan derhalve (fictief) voldaan. Fictief voldoen levert een vaste score van 22,5 op.

3. CO₂ prestatie niveau

Hoofdstuk 3 van het energiemangement plan brengt het CO₂ prestatie niveau in beeld gerelateerd aan certificatieniveau 3 en de bijbehorende 4 invalshoeken.

3.1 Invalshoek A (inzicht)

Vanaf niveau 4 behoren de scope 1 & 2 & 3 emissies tot het criterium. In onderstaande opsomming is de onderverdeling naar categorieën (scopes) weergegeven.

De emissies van scope 1 & 2 zijn in dit plan afzonderlijk omschreven.

SCOPE 1

Scope 1 omvat alle directe emissies, emissies die direct door de eigen organisatie worden uitgestoten. Het gaat hier bijvoorbeeld om het gasverbruik van het pand en het brandstofverbruik voor het wagenpark en het materieel. Een aparte groep in scope 1 zijn airco's en koeling apparatuur. Zij stoten niet direct CO₂ uit maar lekken wel koelvloeistoffen direct in de lucht die tot de broeikasgassen gerekend worden.

SCOPE 2

Scope 2 omvat alle indirecte emissies, emissies die al zijn uitgestoten voor een grondstof die door de organisatie wordt verbruikt. Voorbeelden hiervan zijn het elektriciteitsverbruik (op de centrale verbrand men fossiele brandstoffen om elektriciteit op te wekken), brandstofverbruik van zakenreizen met een auto of met het vliegtuig.

SCOPE 3

Scope 3 omvat alle overige indirecte emissies. Hieronder vallen bijvoorbeeld de emissies die vrijkomen bij de afvalverwerking, bij het printen op papier of bij elektra van klanten. Hier vallen ook de zakelijke KM met het privé voertuig onder.

3.2 Invalshoek B (reductie)

De doelstelling omtrent CO₂ reductie zijn beschreven in hoofdstuk 5 "reductieplan". Wij willen hierbij wel laten optekenen dat een toenemend werkaanbod resulteert in een toename van het gas- en dieselolie gebruik en of de omvang van het wagenpark. De CO₂ uitstoot relateren wij aan het aantal FTE met hieraan gekoppelde betaalde werkuren, per 31-12 in het jaar van meten, welke uitgevoerd zijn binnen de

organizational boundary. Lopend onderzoek moet uitwijzen of deze koppeling geschikt is om een causaal verband aan te tonen.

3.3 Invalshoek C (communicatie)

Interne maar ook externe communicatie maakt een belangrijk deel uit van het energiemangement plan. Deze communicatie behelst de volgende inhoudelijke onderdelen: CO₂ procedure, CO₂ registratie, reductiedoelstellingen en de realisatie daarvan. De uitwerking van dit onderwerp is omschreven in hoofdstuk 6 "communicatieplan".

3.4 Invalshoek D (participatie)

Op de hoogte blijven van markt initiatieven omtrent CO₂ reductie is onderdeel van de dagelijkse gang van zaken. Wij hebben het streven om meerdere opties tot CO₂ reductie verder te onderzoeken. Om dit streven kracht bij te zetten participeren wij in netwerken en nemen deel aan branche verenigingen en initiatieven. Inhoudelijk wordt dit in hoofdstuk 7 besproken.

4. CO₂ Inzicht emissie inventarisatie (1A/2A/3A)

Om te komen tot certificatieniveau 3 van de CO₂ prestatieladder heeft van der Woude Groep. de CO₂ emissies van het kalenderjaar 2017, in kaart gebracht. De berekening die ten grondslag ligt aan de getoonde cijfers wordt vanaf dit basisjaar 2016 elk afzonderlijk jaar verwerkt in een bijlagen boek. De onderverdeling die de basis voor de berekening vormt is opgedeeld in :

- een beschrijving van de indeling van de berekening
- de conversiefactoren
- een Excel bestand met de berekeningen.(zie ook 4.5)

4.1 Basisjaar en rapportage periode

De eerste CO₂ emissie inventarisatie voor van der Woude Groep is uitgevoerd over het kalenderjaar 2016,hieronder wordt verstaan van 01-01-2016 tot en met 31-12-2016. Er zijn geen historische gegevens bekend die verder terug in de tijd gaan. Het kalenderjaar 2016 is dus tevens het basisjaar. De emissiefactoren zijn bijgewerkt en het basisjaar is herrekend op basis van de nieuwe emissie waarden.

CO ₂ 2016	Basisjaar		3,0 herberekening	
Energiestroom	Factor	Verbruik	Uitstoot in ton	in %
Scope 1				
Benzine	2,740	211 liter	0,58	0,11
Diesel	3,230	132.260 liter	427,20	81,00
LPG	1,806	47 liter	0,09	0,02
Aspen/Moto	2,150	0 liter	-	0,00
Smeerolie	3,620	7.237 liter	26,20	4,97
Overige olie	3,515	9.234 liter	32,46	6,15
Acetyleen,protegon	0,564	2.870 liter	1,62	0,31
Propaan	1,725	880 liter	1,52	0,29
Aardgas	1,890	1.180 m3	2,23	0,42
			<u>491,89</u>	
Scope 2				
privé KM	0,220	16.660	3,67	0,69
Elektriciteit	0,649	49.074 kWh	31,85	6,04
		Totaal	<u>527,40</u>	

4.2 Conversie factoren

Om te komen tot de CO₂ emissies dienen de verbruikte hoeveelheden fossiele brandstoffen en elektra omgerekend te worden naar een uitstoot in kg / ton CO₂. Om dit te borgen maken wij gebruik van de conversiefactoren uit het Handboek CO₂ prestatieladder 3.0. Het overzicht van de conversiefactoren is ter beschikking gesteld op de website

www.co2emissiefactoren.nl, volgens handboek versie 3.0.

Er worden altijd Well To Wheel (WTW) cijfers gebruikt. Oftewel, de CO₂ die vrijkomt bij de winning en de productie van de brandstof wordt ook meegeteld. Daar waar deze conversie factoren ontbreken wordt gebruik gemaakt van de eerder door SKAO gepubliceerde factoren van 2011 door CE TU Delft (handboek 2.2). Als er geen gegevens beschikbaar zijn is er zelf een berekening gemaakt. Voor de nieuw opgenomen olie (omrekening naar kilo's) is er gerekend met een olie-dichtheid van 0,888 kg/L.

Tabel actuele conversie factoren: 28-06-2018

Energiestroom	versie	Factor
		www.co2emissiefactoren.nl
Benzine	3.0	2,740
Diesel	3.0	3,230
TRAXX Diesel	Zelf	3,7% minder CO ₂ 3,112
XMILE diesel	Zelf	7% lean en Green 3,004
LPG	3.0	1,806
Stookolie	3.0	3,185
Grijze stroom KG CO ₂ /kwh	3.0	0,649
Groene stroom zonne energie	3.0	0,000
Petroleum per KG brandstof	2.2	3,710
Smeerolie per kg brandstof	2.2	3,620
Overige oliën per KG brandstof	2.2	3,515
Propaan per liter	3.0	1,725
Acetyleen per liter	zelf	0,564
Aardgas	3.0	1,890
Biogas (covergisting)	3,0	1,260
Aspen Alkylaat 2/4 T	zelf	2,150
Menggas per liter 20% co ₂ 80 argon (protegon)	zelf	0,072
Menggas per liter 15% co ₂ 80 argon (protegon)	zelf	0,054
Privé auto voor zakelijk gemiddeld (KM)	3.0	Onbekend 0,220
Koudemiddel voor verplaatsbare airco	3.0	R410A 2.088
Vliegtuigkilometers 650 – 1350 gem 730	3.0	0,297
Vliegtuigkilometers 900-1700	3.0	0,200
Vliegtuigkilometers +3000	3.0	0,147
Vrachtauto middel 10 tot 20 ton	3,0	0,259
Vrachtauto klein < 10 ton	3,0	0,432
Biologische olie	3.0	0,00
Ad Blue	3.0	0,00
Ton CO ₂		Controle 28-06-2018

4.3 Afbakening emissies

Om de scope van de inventarisatie af te bakenen is er gebruik gemaakt van de scope indeling van het Green House Gas Protocol (GHG protocol) zoals opgenomen in het SKAO handboek. In het GHG protocol

word er een onderscheid gemaakt tussen 3 bronnen van emissies in 2 categorieën, te weten: directe en indirecte emissies.

Scope 1: Directe CO₂ emissies door de eigen organisatie

Scope 2: Indirecte CO₂ emissies die ontstaan door de opwekking van elektriciteit

Scope 3: Indirecte CO₂ emissies die een gevolg zijn van de activiteiten van het bedrijf, maar voortkomen uit bronnen die geen eigendom van het bedrijf zijn noch beheerd worden door het bedrijf. SKAO rekent

"Business travel" en "personel cars for business travel" tot scope 2.

TOTAAL Scope 1		TOTAAL Scope 2		Totaal Scope 3	
gas (m ³)		grijze elektriciteit		afvalverwerking	
propaangas (kg)		groene elektriciteit		elektra bij klanten	
benzine		Stadsverwarming		papier verbruik	
diesel		diesel met privéauto		Zakelijk o.v.	
Aspen		Zakelijke vliegreizen		Overige verbruik	WW/inhuur
mengsmering				waterverbruik	
				Leveranciers inhuur	

Voor water uit scope 3, is de conversiefactor vastgesteld op 0,298kg/m³ Milieubarometer st. Stimular (12-02-2010) is bron (mits van toepassing).

Om trede 3 te behouden van de CO₂ prestatieladder zijn alleen emissies uit scope 1 en 2 van belang.

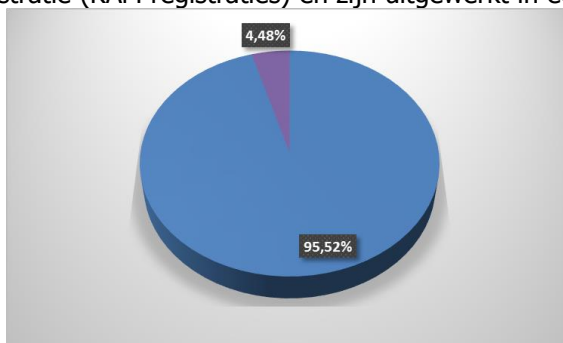
4.4 Resultaat 2017

Uit de CO₂ inventarisatie over 2017 zijn de volgende resultaten berekend. De onderbouwing van de berekening is opgenomen in het bijlagenboek.

Eigen emissie fossiele stoffen	1		1.333,04
Eigen indirecte emissie	2		62,49
		Totaal ton CO ₂ per jaar	1395,53
Emissie per medewerker		Ton per jaar	34,13
Emissie per werkuur		KG per uur	21,33

4.5 Berekeningsmethode

De verificatie van de uitstootgegevens, van der Woude Groep, en de CO₂ footprint analyse in het kader van de CO₂ prestatieladder certificering zal geschieden door een onafhankelijke adviseur. Deze verificatie zal plaatsvinden over het kalenderjaar 2017. De berekening die voor 2017 is gehanteerd is de basis voor de volgende berekeningen over de komende jaren en de halfjaarlijkse tussenmeting. De bronnen zijn terug te vinden in de financiële administratie (KAM registraties) en zijn uitgewerkt in eerdere jaarverslagen.

4.5.1 Kantoren

Van der Woude Groep beschikt in 2017 over 1 kantoorlocatie met 1 locatie t.b.v. onderhoud van het materieel. De gegevens behorende bij het verbruik zonder onderverhuur. De aangeleverde nota's worden

op de financiële administratie gearchiveerd. De hoofdcomponenten zijn aardgas en elektriciteit. Daarnaast wordt ook de betaalde KM vergoeding in scope 2 verwerkt.

Kantoren 66,85 ton/CO₂

4.5.2 Brandstofverbruik

De overgrote bijdrage aan de CO₂ footprint wordt geleverd door het gebruik van diesel. De verbruiksgegevens worden aangeleverd door de leverancier. De verbruikshoeveelheden worden per kwartaal aangeleverd. Een toename is te verklaren door het inzetten van meer materieel en hierdoor meer uitvoerende werkuren. Dit zijn de gevolgen van een toename van gemechaniseerde bedrijfsactiviteiten.

Inventarisatie emissiebronnen

Personenauto	(Klein)Bussen	Dumper	Kraan	Vrachtwagen
1 x Euro 4	12 x Euro 4 7 keer Euro 5	4 x Tier 4 8 x Tier 3	3 x Tier 4 A 9 x Tier 4 7 x Tier 3	1 x Euro 3
Bulldozer	shovel	Bobcat	Aggregaten	Duwboten
3 x Tier 3	1 x Tier 3	2 x Tier 3	2 x Tier 3	2 x Tier 3

4.5.3 Overige

De gassen **Acetyleen en Protegon** worden gebruikt in de werkplaats voor laswerkzaamheden en snijbranden. Het verbruik is bepaald aan de hand van de inkoopnota's. LPG is gewogen in Kg en berekend met een dichtheid van 0,55kg/liter. Propaan is gewogen en verrekend met een dichtheid van 0,50 Kg/liter. **Motomix (plus)** is een brandstof met een lage zwaveluitstoot en wordt gebruikt voor motor aangedreven handgereedschappen. Deze brandstof maakt geen deel uit binnen het bedrijf.

Oliën zijn opgenomen in 2017 onder smeerolie en overige oliën. Hier wordt gewerkt met een dichtheid van 1. Onder overige oliën vallen ook de smeervetten (gem. dichtheid 0,88) de hydraulische olie. Hierdoor verdiepen wij ons inzicht in scope 1 en 2 en creëren een breder vlak om zuiniger om te gaan met fossiele stoffen. Door bewust omgaan met fossiele stoffen kan CO₂ vermeden worden. Wij maken hierbij gebruik van onderstaande bronnen.

<http://www.caravan-forum.nl/viewtopic.php?f=8&t=9166>

<http://www.eurol.com/nl/2-producten/49-eurol-benefix-5w-30.html>

4.6 Onzekerheden en uitsluitingen

Gezien de absolute waarden die wij hanteren voor de berekening is voor het kalenderjaar 2017 weinig sprake van onzekerheden omtrent de CO₂ emissie in scope 1 en 2. Mogelijke onnauwkeurigheden kunnen ontstaan bij het gasverbruik en de elektriciteit van het pand. Dit komt voort uit het gebroken boekjaar van deze nota's en het tijdelijk verhuren van een deel van de werkplaats aan een lasbedrijf voor RVS. Dit E verbruik is volledig meegenomen in de berekening voor van der Woude. Door de diversiteit van de gebruikte diesel is de factor NL aangehouden.

Bij de berekening van de CO₂ emissies zijn de volgende onderdelen geheel uitgesloten:

Zakelijk vliegverkeer, binnen van der Woude Groep wordt er niet zakelijk gevlogen.

Restanten in voorraad op 31-12-2017

Dit koudemiddelen van de airco's evenals de koudemiddelen in de bedrijfswagens en machines zijn niet meegenomen in de CO₂ uitstoot van het bedrijf. Ook in de toekomst zal de CO₂ uitstoot voor de koudemiddelen niet worden meegenomen, omdat dit gaat om een marginale CO₂ uitstoot die een te verwaarlozen invloed heeft op het totaal.

Voor de elektrische voertuigen gelden de emissiefactor van de betreffende elektriciteit te worden gebruikt vermenigvuldigd met de geschatte zuinigheid van een elektrische auto: 0,23 kWh/vkm (CE Delft, 2014). Nader onderzoeken de dichtheid van Vetten en dikke oliën m.b.t. de dichtheid van Kg naar liter

Conclusie inzicht :

In scope 1 en 2 is het inzicht naar behoren. In 2017 is er vooral onderzoek gedaan of wij in het basisjaar de juiste uitgangspunten gekozen hebben. Uit het nieuw opgestelde overzicht blijkt dat de eerder toegepaste methode nog ontoereikend was. Brandstoffen vanuit het buitenland zijn niet meegenomen (Schepen). Dit hebben wij in 2017 wel gedaan. Onderzoek moet uitwijzen of hier sprake is van marine diesel. Nu is de gehele diesel verbruik gewaardeerd als NL Diesel. Uit de maatregelenlijst voor 2018 komt naar voren dat wij eisen stellen aan de organisatie en dat wij ons energieverbruik monitoren en waar mogelijk verbeteren. Maatregelen in het blauwe kader zijn geïmplementeerd en worden onderhouden. Verdieping heeft verder plaats gevonden, door het stabiliseren van de kengetallen welke nu als primaire data of wel harde getallen gebruikt kunnen worden. Na aanleiding van dit jaarverslag zal er een interne controle op de maatregelenlijst 2018 uitgevoerd worden. De resultaten zijn terug te vinden in het 1ste halfjaar 2018.

- Scope 2 monitoren en systeem verdiepen (stroomlijnen overzichten)
- De uitbetaalde KM vergoeding is bekend en wordt onderhouden monitoren. Nu nog terug dringen
- Machines zijn in kaart gebracht verdieping is mogelijk door monitoren verbruik.(motoren)
- Volledig monitoren maatregelenlijst 2018 (zijn verbeteringen mogelijk)
- Uitdiepen eigen kansenschema.(Nieuwe kansen toevoegen aan maatregelenlijst)
- Inkoop energie neutrale producten en diensten
- Onderzoek naar Oecomix vervangende brandstof voor aspen.(werkgroep)
- 2 keer per jaar monitoren van de emissiefactoren

Voor 2018 moeten wij onderzoeken of de nu gehanteerde methode van administreren toereikend is om een continue beeld te krijgen van onze uitstoot. Op het moment dat er stabilisatie inzet bij de uitwerking van de gegevens zullen wij een nieuw basisjaar vaststellen.

Van Der Woude materieel gereed voor de inzet

5. Reductie (1B/2B/3B)

5.1 Vaststelling reductiedoelstellingen

De reductie doelstellingen van, van der Woude Groep, hebben op dit moment betrekking op scope 1 & 2 gerelateerd aan certificatie niveau 3. De belangrijkste uitgangspunten voor de reductiedoelstellingen zijn als volgt omschreven:

1. Realistisch van aard
2. Gericht op besparingen meer dan 2,5 %

Scope 1 totaal 5,0 % in 2018 + de besparing uit scope 2 als deze niet behaald zijn. **(behaald via scope 2)**

Voor 2017 zijn 65.424 betaalde uren vastgesteld wat neerkomt op 40,89 FTE .

Scope 1 totaal 5,00 % gem per jaar (tot maximaal 20% in 2020)+ 1% na behalen doel

- + Door training, onderhoud, gedragsmodificatie en investeringen
- + Bewustwording m.b.t. gebruik van fossiele brandstoffen
- + Passend onderhoud en monitoren materieel
- + Toepassen vervangende brandstoffen
- + Investeren in bewustwording zero emissie
- + Investeren in duurzamere inkoop
- + Tegengaan stationair draaien
- + Verminderen rolweerstand motor gedreven voertuigen
- + Het nieuwe stallen
- + Onderzoek naar alternatieve brandstoffen
- + Carpoolen waar mogelijk
- + Controle bandenspanning
- + Toepassen tacide kennis
- + Inzet kansenschema en maatregelenlijst

Verdeling Scope 1 op relevantie 5%+

Hulpbronnen	Basisjaar 2016 ton CO ₂	2016 %	2017	2017 %	Behaalde reductie
Diesel	427,20	81,00	1279,88	91,71	+10,71 %
Smeerolie	26,20	4,97	33,47	2,40	-2,57 %
Overige olie	32,46	6,15	14,35	1,03	-5,12 %

Uitgaande van het kengetal per werkuur is het navolgende resultaat behaald.

Scope 1 Resultaat t.o.v. basisjaar 2016 = +80,60 % per werkuur

De relevantie blijkt zich te beperken tot het verbruik van Diesel.

Scope 2 totaal 5,0 % in 2018 + de besparing uit scope 1 als deze niet behaald zijn. **Behaald -17,27**

Scope 2 Totaal 5,0% gem per jaar (tot maximaal 20% in 2020) +1% na behalen doel

- + ICT 0,15%,
- + Inkoop groene stroom (90% max) Nederlandse wind
- + Bewustwording m.b.t. gebruik elektriciteit
- + Zelf energie opwekken laadpaal accu gereedschap op zonnepanelen (onderzoek)
- + Toepassen tacide kennis
- + Inzet kansenschema en maatregelenlijst
- + Vervangen oude apparatuur (Pc ,printer e.z.v.)
- + Monitoren inzet zuinigere E motoren naar KW/h

Verdeling Scope 2 relevantie 5%+

Hulpbronnen	Basisjaar 2016 ton CO ₂	2016 %	2017 Ton CO ₂	2017 %	Behaalde reductie
Scope 2	35,52	6,73	62,49	4,48	- 2,25 %

Scope 2 Resultaat t.o.v. 2016 = -17,27 % per werkuur

Overzicht totalen per werkuur

➔	Scope 1+2	+ 68,44% per werkuur tot 31-12-2017
➔	Scope 1	+ 80,60% per werkuur tot 31-12-2017
➔	Scope 2	- 17,27% per werkuur tot 31-12-2017

5.2 Referentie verbruik fossiele brandstoffen

Reductie op het verbruik van fossiele brandstoffen is een meer jaren doelstelling. Echter kunnen we stellen dat de omzet in euro's en de uitstoot van CO₂ gebonden zijn aan factoren die van der Woude beheer niet kan beïnvloeden. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan: Vorst- Regenal- Droogte- Recessie / werkgelegenheid.

Binnen het domein transparantie D (actie tacide kennis) wordt gebruik gemaakt van technische en organisatorische maatregelen, zodat het brandstofverbruik voor het uitvoeren van de acties als nihil beschouwd mag worden

Om te voorkomen dat de resultaten van de reductiedoelstellingen hierdoor vertroebeld raken heeft van der Woude kengetallen ontwikkeld waarin de volgende punten zorgen voor een helder beeld van voortgang en doelstellingen.

De punten zijn:

- FTE's in dienst per 31-12 van de desbetreffende jaargang
- Uitstoot CO₂ in tonnen e.o. kilogram
- Tijd ingezette uren medewerkers en inhuur
- Tijd ingezette uren materieel

CO ₂ 2017			3,0 herberekening	
Grondstof	Factor	Verbruik	Uitstoot in ton	in %
Scope 1				
Benzine	2,740	189 liter	0,52	0,04
Diesel	3,230	396.247 liter	1.279,88	91,71
LPG	1,806	0 liter	-	0,00
Aspen/Moto	2,150	0 liter	-	0,00
Smeerolie	3,620	9.246 liter	33,47	2,40
Overige olie	3,515	4.083 liter	14,35	1,03
Acetyleen,protegon	0,564	416 liter	0,23	0,02
Propan	1,725	134 liter	0,23	0,02
Aardgas	1,890	2.304 m ³	4,35	0,31
			<u>1.333,04</u>	
Scope 2				
prive KM	0,220	102.964	22,65	1,62
Elektriciteit	0,649	61.389 kWh	39,84	2,85
Totaal			<u>1.395,53</u>	

5.3 Referentie verbruik Scope 1

Het minder CO₂ (kilometers) realiseren wordt bereikt door het inzetten van technische maatregelen zoals:

Hang out Google)
Video conferencing
Telefonie
Internet conferencing (thuis werken in clout)
Technisch onderhoud
Inzet vervangende brandstoffen en additieven
Inzet van schonere motoren

Organisatorische maatregelen zoals:

Voertuigen planning en onderhoud
Samen rijden, carpooling en vertrek van verzamelplaatsen
Controle bandenspanning
Overnachten ter plaatse
Bewustwording uitstoot en kansen (opleiding en training)

De uitstoot is geverifieerd tijdens de interne audit. Het verificatiedocument is als bijlage opgenomen.

5.4 Referentie elektriciteitsverbruik en KM privé Scope 2

Reductie op de CO₂ uitstoot door het gebruik van groene elektriciteit is ondanks de summiere bijdrage aan de totale CO₂ uitstoot van belang voor scope 2 en zodoende in de doelstelling meegenomen. Verder maakt de reiskosten declaratie een belangrijk deel uit in scope 2. Deze komen voort uit de grootte reisafstanden naar de projecten. Elektriciteitsverbruik bevindt zich voornamelijk in:

ICT middelen
Machinepark
Verlichting

Verlichting

Het verbruik door verlichting is een grote verbruikspost van elektriciteit.
Het besparen op verlichting kan op verschillende manieren:

1. Alleen verlichten van werkplekken die worden gebruikt
2. Meer gebruik maken van daglicht
3. Toepassen van technische verbeteringen in de verlichtingsmarkt

Besparing door gedragsaanpassing

Door mensen bewust te laten zijn van het aan- en uit doen van verlichting is het mogelijk te besparen. Hierbij zou zo goed als mogelijk gebruik kunnen worden gemaakt van daglicht als de werkplek wordt gebruikt. Verder als werkplekken niet worden gebruikt, zal de verlichting actief worden uitgezet. De mensen worden hierop actief gewezen.

Gedacht wordt voor het toepassen van actief belichtingsbeleid en bewust omgaan van het aan- en uitzetten van verlichting, dat er een besparing van **1% op het energieverbruik kan worden gerealiseerd**.

Toepassen van technische verbeteringen

De mogelijkheden tot reductie zullen nader worden onderzocht. Aspecten die hierbij van belang zijn hebben te maken met de investeringen, technische mogelijkheden en "volwassenheid" van de technologieën. Op basis van opgedane ervaringen is het mogelijk om 20% op jaarbasis te reduceren op die plaatsen waar nu nog verlichting toegepast gaat worden.

ICT

Het besparingspotentieel op ICT ligt vooral op het gebruik van desktop pc's.
Desktop pc's worden steeds meer vervangen door laptops. Laptops hebben een veel lager energieverbruik. Het gebruik van desktop pc's gebeurt voor zware toepassingen, zoals dtp werk, foto- en video bewerking. Het aantal desktop pc's is op dit moment op een juist niveau. Verder zijn er mogelijkheden op het gebied van aantal printers per pc. Door uitzetten in plaats van op stand-by laten staan van apparatuur is een besparing van ongeveer 0,15% te realiseren.

5.5 Reductiemaatregelen

Binnen de score business bij, van der Woude Groep, zijn meerdere aanknooppunten om CO₂ reductie doelstellingen op te stellen en door te voeren. Een overzicht van het kansenschema waarvan wij achten dat het reële kansen betreft is opgenomen in onderstaande tabel. De **groen** gemarkeerde nummers zijn reeds in uitvoering waarbij wij aannemen dat hierin de besparingen behaald zijn. De **geel** gemarkeerde nummers zijn opgemerkt en deels geïmplementeerd. Met de P wordt aangegeven dat wij deze kans ook op projecten toepassen. Het totaal aan te realiseren reductie is hierdoor

Scope 1 mogelijk 66 % tot heden behaald 0,00 %
Scope 2 mogelijk 100 % tot heden behaald 17,27 %

➔ Door het toepassen van Ad Blue is 319,06 ton NOx vermeden.

➔ Door het recycleren van afgewerkte olie (EF. 3,62) is 14,85 ton CO₂ vermeden.

Kansen/doelstelling/actieplan :Besparing (mogelijkheden/relatief/ kwantitatief)

Nr	Omschrijving	Verantwoording	Betrokken	Datum aanpak	Besparing (max)	Behaald 2017	Doel 2018/19
Scope 1 (2016/2020 op 4 jaar) meer dan 2,5 % per jaar							
1+P	Ontwikkelen stimuleringsbeleid voor keuze auto, aanschaf beperken van nieuwe personenauto's kiezen voor een A of B label.	Directie	Directeur	2016	15%	0	2,50
2+P	Het nieuwe rijden invoeren. (Voorlichting toolbox)	Directie	KAM	2016	7%	0	4,50
3	Digitaal onderhouden van draaiuren en motor kwaliteit	Directie	KAM	2017	5%	0	0,25
4 +P	Introductie van een nieuwe planningsformule, teneinde een efficiëntere routing te bereiken	Directie	KAM/Planning	2016	2%	0	1,75
5+P	Optimalisatie ploegenindelingen voor een efficiëntere route-indeling waardoor aantal gereden km's verminderd wordt.	Directie	Planning personeel	2016	2%	0	1,75
6	Rijden op waterstof (voertuigen)	Directie	Medewerkers met bedrijfsvoertuig	2020	50%		
7	Waar mogelijk elektrisch materieel en voertuigen.	Directie	Medewerkers met bedrijfsvoertuig	2017	15%		
8	Rijden op Biogas	Directie	Alle medewerkers	2018	50%		
9+P	Bestaande materieel planning op vermogen zodat motoren tijdens het belast draaien niet op hoge toeren moeten werken	Planner	medewerkers	Per direct	3%	0	2,25%
10+P	Carpoolen	directie	medewerkers	Per direct	3%	0	0,25%
11	Training medewerkers	P&O	medewerkers	Per direct	10%		5,25%
12	Juiste bandenspanning	werkplaats	medewerkers	2016	7%		6,50%
13+P	Inhuur derden meenemen in uren en inkopen op schone motoren.	Planner	medewerkers	Per direct	3%	0	2,50%
14	Inkoop TRAXX diesel	inkoop	medewerkers	onderzoek	3,7%		
15	Werken met LPG	inkoop	medewerkers	onderzoek	55,85 %		
16	Eco drive systeem of stand kachel voertuigen	Inkoop	medewerkers	onderzoek	3%		
18	Inzet van additieven	inkoop	medewerkers	2016	10%		0,20
19	Inkoop materieel met zuinigere of E- motoren	inkoop	medewerkers	2017	10%		0,20
Scope 2 (2016/2020 op 4 jaar) meer dan 2,5 % per jaar							
1	Omzetten leveringscontracten naar groene stroom t.b.v. verlaging CO ₂ uitstoot.	Directie	KAM	2016	99%		
2	Aanschaffen LED verlichting of zuinige TL lampen	Directie	Planning personeel	2016	5%	0,25%	0,75%
3	Inventariseren met welke prive-auto's zakelijke kilometers worden gereden (motorinhoud en welk label)	Directie	KAM	2017	1%		
4	Zelf energie opwekken zonnepanelen	Directie	KAM	2018	100%		
5	Versterken spouw, dak, glasisolatie	Directie	KAM	2018	15%		
6+P	Promotiecampagne opzetten t.b.v. Good housekeeping , d.w.z. verwarming, verlichting uitdoen in ruimtes waar niemand is, PC	Directie	KAM	2016	50%	1,75%	12,25%

7	Niet werken zonder daglicht	Directie	KAM	2016	50 %	5%	
8	Inventariseren eigen energiestromen	Directie	KAM	2016	100%	5%	
9	Dubbelzijdig printen				5%	2%	2%
10	Digitaliseren loonstroken				2%		
11	Energiescan gebouwen						
Initiatief tacide kennis							
1+P	Slimme inzet Brandstoffen	Kam	participanten	2016	12%	0 %	4,50 %
2+P	Tacide kennis	Kam	participanten	2016	15%	3,36 %	4,50 %

5.6 Verantwoording reductie doelstellingen

Voor elke reductie doelstelling zoals benoemd in het kansen schema is de verantwoordelijke vastgesteld. De verantwoordelijke draagt er zorg voor dat er eens per half jaar gerapporteerd wordt over de voortgang en de resultaten per reductie doelstelling. Ieder rapportage moment wordt voor verspreiding voorgelegd aan de directie. De vermelde percentages zijn ervaringswaarden vanuit de ketenpartners waarmee wij het platform Tacide kennis delen.

Doel	2020	2018	De doelstelling hebben ook betrekking op de projecten	Verantwoordelijk
Scope 1	20 %	5,0%	Voor het eind van 2018 is de CO ₂ uitstoot per werkuur gedaald met 5%. Als besparing in scope 2 niet mogelijk is wordt het niet bespaarde % in scope 1 bespaard.	Directie
Scope 2	20 %	5,0%	Voor het eind van 2018 is het E – verbruik/KM vergoeding per werkuur gedaald met 5 %. Als besparing in scope 1 niet mogelijk is wordt het niet bespaarde % in scope 2 bespaard.	Directie

Om een compleet beeld te krijgen van onze uitstoot blijven wij werken aan ons kansenschema. Hieruit voort komende toepassingen welke wij op locatie en projecten inzetten. Het resultaat wordt bepaald door onze investeringen en items uit het kansenschema waarbij het toepassen van de tacide kennis een belangrijke rol is gaan spelen. Hiervoor is een werkgroep opgericht welke zicht richt op een van de 8 onderzoeksgebieden van de tacide kennis.(Publicatie 3.D.1.). Uit de slimme motivatie (werkgroep tacide kennis) komen de volgende aandachtsgebieden met in totaal 38% mogelijke besparing op brandstoffen naar voren.

- ✚ Doorwerken in de zomer
- ✚ Overnachten nabij locatie
- ✚ Elkaar helpen als werk in de buurt (ketenpartners)
- ✚ Niet in spitsuur rijden (File)
- ✚ Werkbussen mee naar huis
- ✚ Stallen van materieel in de buurt
- ✚ Planning op vermogen materieel

De maatregelenlijst van Skao laat zien dat wij scoren op 28 categorieën en deze geïmplementeerd hebben. Score maatregelenlijst SKAO

Score geïmplementeerd	Eigen maatregelen	A Score	B Score	C Score
27 categorieën	5 categorieën	19	2	0

Het verhogen van de score op de maatregelenlijst van Skao is een doel op zich. Met het behalen van 2 B scores zijn wij tevreden na het eerste jaar. Helaas zijn wij ook achterblijver in onze werkgroep. Vanuit de werkgroep zijn er 6 eigen maatregelen toegevoegd aan de maatregelenlijst. Tijdens de interne audit zullen wij opnieuw evalueren en gezien de getroffen maatregelen verwachten wij een hogere score.

Kijk op :
www.Skao.nl
<http://www.woudegroep.nl/>
<http://www.co2-prestatieladder.nl/docs/6a10bbd480e4c5573d8f3af73ae0454b/certificaat635/Systeembeoordeling%20%20CO2%20prestatieladder%202014%20JH%203.pdf>

5.7 Resultaten op projecten

Voor de projecten maken wij gebruik van kengetallen. Wij onderzoeken of het voordelen biedt om de uitstoot per draaiuur machine te beoordelen en of dit technisch haalbaar is. Vooralnog zien wij geen voordelen in deze benadering. De factor mens heeft hierin nog een te grote invloed. De meetpunten zijn verbruik per:

- Tijd ingezette uren medewerkers KG/per betaald werkuur
- Tijd ingezet materieel KG/ per betaald werkuur (onderzoek nodig)

Binnen van der Woude Groep zijn geen projecten met gunningsvoordeel bekend. Graag komen wij dan ook in contact met opdrachtgevers en partners waarbij wij onze aanpak in beeld kunnen brengen en samen besparen op de CO₂ uitstoot.

Conclusie reductie 2017

De doelstelling is behaald in scope 2 gerekend vanuit het basisjaar – 17,27% per werkuur. Vanaf 2018 zullen wij alleen nog uitgaan van de vergelijking per werkuur. Hiervan is de meest betrouwbare primaire data beschikbaar. De verhoging in scope 1 is voornamelijk te danken aan meer diesel gebruik door verhuur van materieel inclusief diesel. Belangrijk is om na te gaan waarom de KM vergoeding zo toegenomen is. De invloed is wel marginaal omdat deze uitstoot maar 1,62% van het geheel uitmaakt.

Conclusie Reductie: Jaar 2017 Scope 1 en 2 +68,44% per werkuur

Door het toenemende werkaanbod en de inzet van meer personeel en materieel met diesel, is het verbruik relatief gezien meer dan verdrievoudigd. Maar kwantitatief lijkt een vergelijking per soort uitstoot toepasselijker waarbij wij uitgaan van een verdeling in % en het kengetal per werkuur. Wij kijken nu naar het jaar 2017 en vergelijken dit met het basisjaar.

Vervangende brandstof zoals bio diesel, en additieven verhogen het besparingspotentieel maar zijn niet toegepast.

De ontwikkelingen rond de inzet van elektrisch materieel vereisen het monitoren van de markten. Wanneer het rendement van deze techniek in de praktijk verhoogd wordt, is hier nu eenvoudige winst te boeken binnen de CO₂ ladder.

Uit bovenstaande tabel onder 5.6 blijkt dat maatregelen zoals de toolbox, het nieuwe rijden een positieve invloed hebben op de balans van diesel uitstoot. Als wij de **gehele** uitstoot in % kwantitatief beoordelen zien wij een beloning van onze **inspanningen +68,44 %**. De zwaarste vervuiler Diesel is door het toepassen van alternatieve voertuigen planning en het trainen van het personeel intern gedaald. Op het totaal te besparen potentieel van 199,60 % meer diesel is nu reeds 131,16 % bespaart. Concreet betekend **dit een reductie per manuur van - 509,50 ton/CO₂**. (uitstoot 2016 x percentage stijging-uitstoot 2017) Het stipter naleven en monitoren van de toegepaste maatregelen en het uitwerken van de nieuwe maatregelen kan nog een besparing van 66 % opleveren na het wegwerken van de +68,44% meer uitstoot. Ten opzichte van 2016 is in het geheel de besparing van 2,5% scope 1 in scope 2 wel behaald conform de eerder bepaalde doelstellingen vanuit het basisjaar. Nader onderzoek in 2018 moet bewijzen dat de nieuwe gegevens betrouwbaarder dan de oude zijn. Mogelijk kiezen wij dan voor een nieuw basisjaar als de gegevens gestabiliseerd zijn.

Voor scope 2 is de inkoop van duurzaam opgewekte elektriciteit noodzakelijk. Dit neemt niet weg dat wij ook in scope 2 trachten naar blijvende besparingen. De scope 2 reductie ligt vooral bij de vervanging van verlichting en het meer werken met daglicht. Wij beschikken over een nieuw kantoor met verlichting. Uit de toets van de energieverkenner van SZW blijkt dat wij al in categorie B vallen van schone kantoren m.b.t. het verbruik. Dit is te herleiden aan de behaalde reductie per manuur van - 17,27% . Hierbij zijn de uren van medewerkers uit het verhuurde gedeelte voor het lasbedrijf niet meegenomen omdat deze niet bijgehouden zijn.

De ontwikkelingen rond de inzet van elektrisch materieel vereisen het monitoren van de markten. Wanneer het rendement van deze techniek in de praktijk verhoogd wordt, is hier nu eenvoudige winst te boeken binnen de CO₂ ladder.

In vergelijking met de ketenpartners/ branche zijn de gerealiseerde besparingen en de hieruit voortkomende relatieve positie als achterblijver te omschrijven. Verbetering in het monitoren van de secundaire data en maatregelen zijn noodzakelijk. Vooral in scope 1 is er nog onduidelijkheid m.b.t. werkuren en de uitstoot van CO₂. Gekoppeld aan het dieselverbruik.

6. Transparantie (1C/2C/3C)

Het opstellen van een energiemangement plan en reductiedoelstellingen is een stap in de goede richting van het daadwerkelijk reduceren van onze CO₂ uitstoot. Communicatie omtrent ons doel, onze ingeslagen weg en de behaalde resultaten is echter net zo belangrijk. Transparant en open communiceren zijn hier de sleutelwoorden om het draagvlak bij personeel en stakeholders te creëren en te vergroten.

Naast interne transparantie en openheid in de communicatie hanteren wij de zelfde normen voor de externe communicatie. Hiermee tonen wij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid voor onze bedrijfsactiviteiten en de wil om de activiteiten met zo min mogelijk belasting voor mens en milieu te volbrengen. Naast het milieu aspect heeft het terug dringen van ons energiegebruik een bedrijfseconomisch aspect in het verlagen van onze energierekeningen.

Onderstaand hoofdstuk behandelt de interne en externe communicatie omtrent de CO₂ prestatieladder in 2017 en plan 2018 alsmede de doelstellingen die wij na streven en de resultaten die wij behalen.

6.1 Doelstelling

Het doel van hoofdstuk 6 communicatie is om de middelen en momenten van onze communicatie omtrent de CO₂ prestatieladder vast te leggen. Op deze basis kunnen wij onze interne en externe belanghebbenden informeren rondom de certificering waarmee van der Woude Groep actief bezig is en de intern opgelegde doelstellingen met de behaalde resultaten.

Naast het algemene doel van informeren betreft het hier ook specifiek het doel om bewustzijn omtrent CO₂ uitstoot te bewerkstelligen. CO₂-initiatieven stimuleren om met ideeën, voorstellen en maatregelen het energieverbruik verder te reduceren. Het kan hierbij zowel gaan om mogelijkheden voor persoonlijke bijdragen alsook optimalisaties binnen het bedrijf, aangedragen van zowel interne als externe belanghebbenden

6.2 Belanghebbenden

Alvorens wij als van der Woude Groep naar buiten treden met informatie omtrent de CO₂ prestatieladder en de daarbij inherent zijnde CO₂ reductiedoelstellingen is het van wezenlijk belang dat we weten wie we willen bereiken. Het belang van dit feit zit verscholen in de kans en of het risico van het wel of niet slagen in onze doelstellingen. Onderstaand lijst van belanghebbenden is van toepassing:

Intern belanghebbenden

- Directie
- Aandeelhouders
- Kantoor personeel
- Uitvoerend personeel

Externe belanghebbenden

- Opdrachtgevers
- RWS
- Provincie
- Lokale overheden
- Waterschappen
- Overige (Banken e.d.)
- Derden (certificatie instellingen e.d.)
- Leveranciers
- Transporteurs
- Onderaannemers
- Arbeidsmarkt

6.3 Communicatiemiddelen

Voor het bereiken van de verschillende groepen belanghebbenden heeft de van der Woude Groep diverse typen media geselecteerd. De selectie is gebaseerd op de onderverdeling in interne en externe belanghebbenden. Onderstaand wordt voor de twee verschillende groepen separaat besproken hoe wij de communicatie gaan opzetten.

Interne communicatie :

De communicatiedoelstellingen met de interne doelgroep richten zich op de volgende acties:

- Publicatie van de beleidsverklaring op het mededelingenbord
- Presentatie CO₂ footprint, beleid en reductiedoelstellingen in de toolboxmeeting
- CO₂ overleg van het managementteam en de projectleiders (Uitvoeringsoverleg)
- Directiebeoordelingen m.b.t. de CO₂ prestaties
- Kwartaalevaluaties aan de hand van prestatie-indicatoren
- Flyer actie of nieuwsflits bij loonstroken.

Website (SKAO)

- De jaarlijkse Managementrapportage evaluatie van energiestromen en CO₂ emissie
- acties en initiatieven op het gebied van CO₂ reductie waarin men deelnemer is
- Initiatiefnemer/Participant aan werkgroep tacide kennis prestatieladder
- Halfjaarlijkse rapportage
- Het CO₂ certificaat
- De footprint verklaring

Managementoverleg

Tijdens het management overleg zal 4 keer per jaar de voortgang en de resultaten van de CO₂ reductiedoelstellingen worden beoordeelt tijdens het zogenoemde management review. Tijdens dit overleg wordt er ook bepaald of bepaalde documenten / procedures / doelstellingen aangepast dienen te worden op basis van de resultaten. De hieruit volgende management rapportage is de basis voor alle overige communicatie middelen en momenten.

Toolbox meeting / Personeelsbijeenkomst

Eén van de speerpunten van ons VGM beleid is het uitvoeren van de toolbox meeting. Hierin zullen wij in gaan op de voordelen van energiebesparing / brandstof besparing en wat het de samenleving oplevert.

Eens per jaar organiseert het bedrijf een personeelsbijeenkomst om het kalenderjaar af te sluiten. Tijdens deze bijeenkomst zal de directie de voortgang omtrent de CO₂ reductie doelstellingen mededelen.

Externe communicatie :

De communicatiedoelstellingen met de externe doelgroep omvatten de volgende acties:

- De beleidsverklaring op de website van der Woude Groep Via EMP
- Specifieke aandacht voor CO₂ -emissie (footprint) op de website
- Deelnemer aan de SKAO prestatieladder
- Publicatie Carbon footprint op de eigen website
- Lidmaatschap duurzame bedrijvennetwerken Tacide Kennis
- Verspreiden van Carbon footprint aan belanghebbenden
- Delen van certificaat met belanghebbenden
- Lid Stichting Kie West te Franeker

Website

De externe transparantie (lees communicatie) komt voornamelijk tot stand via de website. <http://woudegroep.nl/grondverzet>. Om deze transparantie te kunnen realiseren is op de website het kopje CO₂ prestatieladder aangemaakt met gerelateerde onderwerpen en rapporten. Eens per half jaar zal de CO₂ rapportage hier openbaar gemaakt worden.

Op deze site bevindt zich informatie over:

- ons CO₂ reductiebeleid
- onze CO₂ footprint
- de CO₂ reductiedoelstellingen, en de voortgang hierin
- de CO₂ reductiemaatregelen, en de voortgang hierin - het energie management actieplan
- externe communicatie (nieuwsbrieven, persberichten ed),
- acties en initiatieven op het gebied van CO₂ reductie waarin men deelnemer is
- Initiatiefnemer/Participant aan werkgroep tacide kennis prestatieladder
- een kopie van ons meest recent CO₂ certificaat

Tevens worden documenten op de website van SKAO www.co2-prestatieladder.nl geplaatst.

Inschrijvingen en vergaderingen (extern)

Naast de transparantie die de van der Woude Groep hanteert omtrent het CO₂ emissie management plan, haar carbon footprint, de reductiedoelstellingen en de behaalde resultaten, sturen wij ook eenmaal per jaar onze CO₂ footprint naar de belangrijkste klanten en partners. Deze update zal jaarlijks na de externe audit opgesteld en verzonden worden. Het certificaat wordt ingezet bij de inschrijvingen op werken.

Financiën

Kosten gerelateerd aan het energiemangement plan en alle bijbehorende facetten c.q. bijlagen worden geboekt op de kostenplaats voor de certificeringen. Jaarlijks wordt voor deze kostenplaats door de financieel controller, de KAM coördinator en de directie het budget vast gesteld. (zie 6.6)

6.4 Planning

Per jaar wordt door KAM voor de CO₂ prestatieladder in samenspraak met de directie een jaarplanning communicatie opgesteld. Deze planning is gebaseerd op reeds bekende vergaderpatronen die zowel intern als extern vastgelegd zijn. Aansluitend wordt er per communicatie moment aangegeven wat, hoe en door wie er gecommuniceerd wordt alsmede wie er verantwoordelijk is voor de input. Tijdens de jaarlijkse evaluatie van het energiemangement plan worden ook de resultaten van de communicatie matrix besproken en waar nodig bijgesteld. Voor de communicatiematrix van 2017-18 verwijs ik u naar onderstaande tabel. De communicatie maanden zijn maart en september (uitloop mogelijk i.v.m. relevantie onderwerpen.)

Doel 2017/18 en plan 2018/19

Doelgroep	Instrument	Inhoud	Doel	Streefwaarde	Actiehouder
Medewerkers	Website en papieren info bij loonstrook	Vermelden CO ₂ gerelateerde nieuwsitems	Informereren & kennis delen	1 x per jaar	KAM
	Toolboxmeeting	Activiteiten/lopende zaken en initiatieven vermelden	Informereren & draagvlak creëren	Minimaal 2 x per jaar	KAM
Opdrachtgevers/ Zakenpartners/werk groep	http://woudegroep.nl/grondverzet	CO ₂ footprint/ CO ₂ reductie- doelstellingen en maatregelen	Informereren/kennis delen/draagvlak creëren	2 keer per jaar	KAM
	Mail en kennisdeling dagen	Slimme inzet brandstoffen	Onderzoeken, informeren en kennis delen	2 keer per jaar	KAM
Onderaannemers Leveranciers Transporteur	Leveranciers/ beoordeling	milieubelasting	Informereren/kennis delen/draagvlak creëren	1 keer per jaar	KAM/directie
	http://woudegroep.nl/grondverzet	Speciaal ingericht CO ₂ -site	Informereren & kennis delen	2 keer per jaar	KAM/directie
	http://woudegroep.nl/grondverzet	CO ₂ footprint/ CO ₂ reductie- doelstellingen en maatregelen	Informereren/kennis delen/draagvlak creëren	2 keer per jaar	KAM
Branche organisaties en participaties	http://woudegroep.nl/grondverzet	Doelstelling en keteninitiatieven	Informereren & kennis delen	2 keer per jaar	KAM/directie

6.5 Risico's

Zoals bij het opstellen van ieder communicatiebeleid moet van der Woude Groep ook hier rekening houden met de mogelijke risico's. De volgende risico's zouden een mogelijk scenario kunnen zijn:

- Medewerkers krijgen te veel informatie waardoor ze CO₂ -moe kunnen worden en daardoor geen bijdrage leveren aan het te creëren draagvlak.
- Te weinig communicatie tussen de afdelingen KAM, Marketing en de onderliggende onderdelen waardoor de uit te dragen boodschap niet eenduidig, helder en actueel is.
- Beëindiging arbeidsovereenkomst van sleutelpersonen.
- Te weinig medewerking vanuit de vestiging die moet zorgen voor de gedeeltelijke benodigde input.

Deze risico's denken wij op de volgende manieren te ondervangen:

- Ook aandacht voor nieuws wat een meerwaarde heeft en niet beperken tot zaken die verplicht zijn.
- Maandelijks één moment prikken om de CO₂ /energiereductie gerelateerde zaken te bespreken en zo op de hoogte te blijven.
- In diverse overleg structuren (waaronder MT-overleg) CO₂/MVO als vast agendapunt opnemen.
- Controle op de realisatie van het communicatieplan vindt bij de kwartaalevaluatie plaats aan de hand van prestatie-indicatoren.
- Deze stuurcyclus wordt standaard elk kwartaal uitgevoerd in het kader van het KAM- systeem.
- Het spreiden van het overleg voorjaar /najaar.

6.6 Budgetplan

Door het Managementteam werd in 2016 besloten om over te gaan tot certificering van de CO₂-Prestatieladder. Daarmee werd impliciet het benodigde budget beschikbaar gesteld voor het behalen van het behouden van het CO₂ certificaat niveau 3 (meerjarenplan).

Dit houdt in dat de interne werkzaamheden en verantwoordelijkheden voor de CO₂-Prestatieladder deel zullen uitmaken van het takenpakket van de KAM- coördinator. In het bedrijfshandboek is het onderdeel Organisatiestructuur hierop aangepast. Specifieke begroting van de tijdbesteding voor de CO₂ -Prestatieladder vindt verder niet plaats.

Bestedingen met betrekking tot ingekochte goederen en diensten (exclusief materieel) in het kader van de CO₂ certificering zijn wel in de budgetplanning opgenomen.

Het budgetplan is opgesteld conform de eis 3.D.2. van het handboek CO₂-Prestatieladder versie 3.0 van SKAO. In de volgende tabel is het besteedbare budget voor de CO₂-Prestatieladder niveau 3 als volgt gespecificeerd.

Budgetplan 4 jaar 2016-2020 Besteedbaar budget CO2-prestatieladder 2017/18 plan 2018/19		
Certificatie		
Implementatie-audit certificatie ladderniveau	€	
Opvolgingsaudit 1	€	1490
Opvolgingsaudit 2	€	
Evaluatie carbon footprint gegevens	€	550
Inrichten en beheer CO2 portfolio	€	1500
Participatie		
Tarief SKAO - CO2-Prestatieladder	€	250
Cumula - branchevereniging	€	1500
Tacide kennis	€	250
Stichting Kie West	€	280
Publicatie		
Aanmaken/onderhoud websitepagina CO2-prestatieladder	€	250
Aanpassen website tekst Kwaliteit	€	250
Communicatie		
Media, magazines en brochures	€	600
Interne en externe communicatie documenten	€	600
CO2-reductie		

Investeringen t.b.v. direct terugdringen uitstoot	€	
Uitvoeren energie management plan	€	2000
Totaal budget voor 2017	€	9.520

Conclusie transparantie 2017:

Conform communicatieplan is reeds 2 keer overleg geweest op directie niveau. Verder zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Zelfevaluatie
- Interne audit (overleg extern)
- Interne controle eigen model overige certificaten
- Directiebeoordeling
- EMP verslag
- Tussentijdse evaluatie

Er is conform planning 2 x een Toolbox/personneelsbijeenkomst geweest puur gericht op CO₂

De footprint is bekend gemaakt intern en extern (partners participatie).

Er is communicatie op de website en de site van SKAO terug te vinden.

De maatregelenlijst van Skao is ingevuld en belangrijke punten zijn uitgelicht (zie kansenschema)

Voor 2018/19 is het van belang de ingevulde maatregelenlijst te bespreken en aan te vullen. Ten opzichte van de ketenpartners lopen wij nog achter, maar hebben de intentie volgend jaar al in de middenmoot te eindigen.

Belangrijk doel voor 2018/19 is het verdiepen van het bewustzijn bij de medewerkers en partners. Hiervoor zijn extra inspanningen nodig. Verdieping en genereren van kwalitatieve data staat hierin voorop. Dit bewustzijn zal mede bijdragen aan het gezamenlijke Nederlandse doel van 50% reductie tot 2030.

Door de CO₂ uitstoot hebben wij besloten om een kengetal vast te stellen voor het afgelopen jaar hieruit blijkt dat de kosten voor het behouden van trede 3 = $9.520/1395,53 = 6,82$ euro per ton CO₂ waren. Wij gaan onderzoeken of alle kosten mee genomen zijn en wij de kosten verder terug kunnen brengen.

Kosten CO₂ prestatieladder afgezet tegen de CO₂ uit stoot 6,82 euro per ton/CO₂(-8,03 euro)

Na beoordeling van de kosten mogen de opbrengsten niet ontbreken. Uitgaande van de inkoop van diesel per ton besparing.(reductie/EF*1000*dieselprijs)

<https://www.evofenedex.nl/kennis/vervoer/dieselprijs 2017> 1,09 euro

Vermeden CO₂ 509,50 ton geeft een reductie van 171.936,53 euro voor 2017

Het is meer als duidelijk dat het terugdringen van de uitstoot ook een positieve invloed heeft op de financiële positie van de organisatie. De communicatie is uitgevoerd conform plan.

7. Participaties (1D/2D/3D)

Dit hoofdstuk heeft betrekking op invalshoek D, te weten "Participatie", zoals omschreven in het Handboek CO₂ prestatieladder 3.0 d.d. 10-06-2015. Onderdeel van het energiemangement plan is, dat wij proactief bezig zijn met de markt ontwikkelingen omtrent CO₂ reductie. Sinds enkele jaren word er door van der Woude Groep actief een milieu beleid uitgezet om milieu besparende maatregelen toe te passen. Momenteel zijn wij lid van onderstaande branche verenigingen c.q. initiatieven:

- Cumela
- SKAO
- Platform Tacide kennis
- Stichting Kie West

Deze lidmaatschappen zijn van wezenlijk belang om de nieuwste ontwikkelingen qua CO₂ reductie te volgen. De belangrijkste initiatieven zijn omschreven

7.1 Cumela

Het landelijke initiatief 'sturen op CO₂ is opgezet door Cumela Nederland, de brancheorganisatie voor ondernemers in groen, grond en infra. Het doel van het initiatief is dat de ca. 3.000 leden door deze gezamenlijke aanpak op individuele basis 4% emissie gaan reduceren ten opzichte van het basisjaar 2014. Deelnemende bedrijven zijn actief in cultuurtechnische werken, grondverzet en infra, agrarisch loonwerk en meststoffendistributie die al gecertificeerd zijn of bezig zijn met certificeren voor de CO₂ prestatieladder. Er worden o.a. bijeenkomsten georganiseerd waarbij deelnemers uitgebreid informatie met elkaar uitwisselen en CO₂-reductie studiemateriaal ontvangen

7.2 SKAO

De Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen (SKAO) is verantwoordelijk voor alle zaken de ladder betreffende: het gebruik, de doorontwikkeling, het beheer van het certificeringschema, verbreding van deelnemende sectoren e.d.

Kwaliteit van de groei belangrijker dan de groei zelf. De CO₂-Prestatieladder heeft alleen toegevoegde waarde als het resulteert in blijvende CO₂-reductie, innovatie en samenwerking bij de gecertificeerde bedrijven. SKAO wil dit realiseren door een sterkere regie rol op zich te nemen die erop gericht is om sectorspecifieke kennis over CO₂-reductie en maatregelen te ontsluiten.

Uitgangspunt is dat alle gebruikers van de ladder (zowel aanbesteders als opdrachtnemers) er belang bij hebben dat er sprake blijft van één effectieve CO₂-Prestatieladder.

De Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen heeft de volgende doelstellingen:

Het beheer en de doorontwikkeling van de CO₂-Prestatieladder

Het creëren van draagvlak bij marktpartijen en maatschappelijke organisaties voor de benadering en de werkwijze van de CO₂-Prestatieladder

Het bevorderen en faciliteren van een effectieve dialoog tussen bedrijven en maatschappelijke organisaties over klimaatvriendelijk ondernemen gericht op concrete CO₂-reductie

Bevordering van de ontwikkeling van sector brede CO₂-reductieprogramma's door participerende bedrijven en de actieve deelname daaraan

Het bevorderen van breed gebruik van de CO₂-Prestatieladder in meerdere sectoren

Wij conformeren ons aan deze doelstellingen.

7.3 Keten participatie (Tacide kennis)

Met belangrijke opdrachtgevers, combinanten en andere netwerkorganisaties worden contacten onderhouden (o.a. in bouwvergaderingen en landelijke bijeenkomsten) waarin gecommuniceerd wordt over het energie reductiebeleid. Gezocht wordt naar mogelijkheden om met een of meer partner(s) samen te werken in een project waarbij het terugdringen van de CO₂-emissie tot één van de doelstellingen behoort. In het project slimmer werken zijn afgelopen jaar de eerste resultaten zichtbaar geworden welke zich uitgewerkt hebben op ons handelen en doen.

Het aangaan van de dialoog met de partners (onderaannemers) en toeleveranciers ten aanzien van het energieverbruik, en de CO₂-emissies als gevolg daarvan, voortvloeiend uit de producten en diensten die zij leveren, bevindt zich in het beginstadium.

Van der Woude Groep is initiatiefnemer in de werkgroep Tacide kennis (12 deelnemers) en ontwikkeld hier het onderwerp slimme inzet brandstoffen. De werkgroep is opgericht in 2011 en dient als platform voor CO₂ reductie. Dit platform kent branche genoten maar is branche overstijgend en gericht op de Nederlandse ambitie om CO₂ terug te dringen. Nederland heeft de ambitie in onderstaand doel vorm gegeven. Als participant en initiatiefnemer verbinden wij ons aan deze ambitie.

Doelstellingen werkgroep tacide kennis

2020 - Het streven is een reductie van de broeikasgasemissie te hebben bereikt van 20% ten opzichte van 1990. Hetzelfde geldt voor de besparing van energie.

2030 - De doelstellingen voor 2030, vastgelegd in oktober 2014 luiden: 40% minder broeikasgasemissie en het energieverbruik moet met 27% afnemen (t.o.v. 1990).

2050 - In 2050 moet het afgelopen zijn met de broeikasgasemissie. Doel is deze terug te dringen met 80-95% binnen de gehele economie. Dit besluit is voortgevloeid uit afspraken met betrekking tot mondiale doelstellingen. De percentages zijn wederom ten opzichte van 1990.

Invulling Nederland

De nadruk in Nederland ligt op het tot stand brengen van een geheel CO₂-vrije elektriciteitsvoorziening ten tijde van doel drie. Het besparen van elektriciteit is hét speerpunt van de regering. De Europese Energie Efficiëntie Richtlijn verplicht lidstaten tot het laten uitvoeren van 'audits' in de verschillende energiegebruikssectoren naar het huidige energieverbruik en mogelijkheid tot besparing. Via de gemeenten waar ze gevestigd zijn krijgen Nederlandse bedrijven hier onherroepelijk mee te maken.

Korte termijn doel 2018

Van de belangrijkste onderaannemers en toeleveranciers, zullen er circa 5 worden verzocht om hun CO₂-footprints te overleggen.

Korte termijn doel 2019 **Nieuw**

De belangrijkste opdrachtgevers, ontvangen tijdens de bouwvergaderingen onze eigen footprint. Toezenden bij de factuur of mail is ook toegestaan.(5 opdrachtgevers).

Overzicht sector en keteninitiatieven 2016 tot 2020

initiatief	deelnemingsvorm	frequentie	CO ₂ agenda	documentatie
Tacide kennis	Participatie/Initiatiefnemer/platform werkgroep	2x per jaar	Slimmer werken CO ₂ besparen Slimme inzet brandstoffen	4.D.3/4 data lijst en documentatie/publicaties werkgroep
Cumela	Lidmaatschap	2 x per jaar	Sturen op CO ₂	Verslagen/publicaties
SKAO	Lidmaatschap	2 x per jaar	CO ₂ reductie	Publicaties/maatregelenlijst
Stichting Kie west	Lidmaatschap	2 x per jaar	Duurzame bedrijfsvoering	Publicaties, multi media

Conclusie 2017/18 plan 2018/19:

De participatie in het keteninitiatief startte in juli 2017. Het is nieuw om kennis te delen met partners. Belangrijk hierbij is de intermediair J. Henkel welke als tussenschakel fungeert. Onze bijdrage m.b.t. slimmer brandstof gebruik zal in de komende jaren vorm gegeven moeten worden. In de werkgroep zij een aantal besluiten genomen waarbij wij inbreng hadden. Onze inbreng bestond uit:

- Ter beschikking/ontvangen (stellen) van rapportages m.b.t. slimmer brandstof gebruik
- Wijzigen reglement waarbij wij een score vastgesteld hebben Silver, Goud, Platina
- Meeliften besluit financiering 10% budget vastgesteld via subsidie is het budget voor 2 jaar 10 000 euro(Vooralsnog geen eigen bijdrage vereist.)
- Acceptatie 3 nieuwe deelnemers
- Besluit over onderzoek naar nieuwe participatie gebieden
- Toevoegen onderzoek naar nieuwe brandstoffen (nog niet bezette participatie)
- Membership De Nederlandse Klimaatcoalitie (meeliften)

- Onderzoek naar Oecomix als vervangende brandstof voor aspen is afgerond
- Kennis nemen van XMILE green deal brandstof.

Verder is een bijdrage geleverd aan het onderzoek van ketenpartner om aan te geven hoe voor onze bedrijfsvoering een besparing van 10% mogelijk is door het invullen van het kansenschema uit het onderzoek.

Al deze bijdragen en het membership bij duurzaam bedrijfsleven en klimaatplein.com via de werkgroep, zorgen voor een nieuwe blik op CO₂.

Ook voor 2018 staan er weer mail sessie en kennisdeling gepland waarbij wij actief onze inspanning voor **Zero emissie** uitdragen en een positieve bijdrage willen leveren. Zo is het van belang om onderzoek te verrichten binnen de werkgroep naar de nieuwe brandstof XMILE als vervanger voor Diesel. Het rapport wordt eind 2019 verwacht. Hiermede zou op korte termijn 7% minder CO₂ uitgestoten worden. Belangrijk hierbij is ook dat de brandstof voldoende beschikbaar is.

Het is van belang om blijvend onderzoek te verrichten binnen de werkgroep naar de nieuwe brandstof. Calm Pan heeft HVO brandstoffen aangeboden met een reductie tussen 16 en 80 % aan koolstof, dit gaan wij in de komende tijd bekijken en naar vermogen beoordelen. Het advies wordt voor eind 2020 verwacht. Dit in tegenstelling tot de eerdere verwachtingen (2019).

8. De uitvoering van de CO₂ reductiedoelstellingen

Het principe van de CO₂ prestatieladder is gebaseerd op de Plan, Do, Check, Act cyclus: Doelstellingen vastleggen, werkzaamheden plannen en uitvoeren, voortgang en resultaten monitoren en op basis van de resultaten het bijstellen van de doelstellingen of het genereren van nieuwe. Deze norm, in combinatie met de SMART methodiek voor het opstellen van de doelstellingen vormt de basis voor de CO₂ reductie.

8.1 Plan

De analyse van het energieverbruik en het opstellen van de energie reductiedoelstellingen, vormen samen de plan fase. In hoofdstuk 5 worden de reductiedoelstellingen inhoudelijk omschreven. Alle reductie kansen zijn opgenomen in het kansenschema. Het kansenschema wordt ieder half jaar herzien m.b.t. nieuwe kansen en behaalde resultaten. Op deze manier blijft het schema actueel.

Onderstaande nieuwe kansen wachten op implementatie

- Aankoop van bedrijfswagens met schonere Euro 5 respectievelijk Euro 6 motoren
- Aankoop van personenauto's met energielabel A, dan wel minimaal een groen label
- Gebruik minder schadelijke brandstof voor apparatuur
- Registratie en evaluatie van energiestromen en verdiepen inzicht in oorzaken en gevolgen.
- Invoeren van het Nieuwe Rijden en het nieuwe draaien.
- Aantoonbaar beleid vervanging/invoering elektrisch gereedschap
- Toepassen van vervangende brandstoffen (lean en green tool)
- Bij aanschaf nieuw materieel is laag brandstofverbruik maatgevend full-electric heeft voorkeur

8.2 Do

Het invoeren van de reductiemaatregelen is onderdeel van de DO fase. De opties uit het kansenschema met het meeste CO₂ effect en die bedrijfseconomisch het hoogste rendement opleveren zullen als eerste worden uitgevoerd. Het definitieve besluit om over te gaan tot uitvoering van de "Kans" wordt genomen door de directie. Hierbij wordt er in ieder geval aan de volgende punten aandacht geschonken:

- Energie doelstelling
- Reductiemaatregelen
- Te ondernemen acties
- Totale kosten voor het reductie traject

Doel

In de do-fase, implementatie en uitvoeringsfase, wordt de inventarisatie uitgevoerd.

Resultaat

De (hoofd) resultaten van de implementatie- en uitvoeringsfase zijn:

- Verzamelen energie verbruiken over periode

Procesoverzicht

De implementatie- en uitvoeringsfase betreft de volgende onderdelen:

1. Registreren energie hoeveelheden

De verschillende onderdelen van de implementatie- en uitvoeringsfase worden in de volgende paragrafen uitgewerkt.

Registreren energie hoeveelheden

De registraties worden per energieaspect geregistreerd. Conform de volgende instructie.

Energieaspect	Frequentie	Uitvoering door	Registratiedocument
Aardgas gebouwen	Per kwartaal	Medewerker	Meterstand Excel overzicht. Onderzoek naar slimme meters
Elektriciteit gebouwen	Per kwartaal	Medewerker	Meterstand Excel overzicht Onderzoek naar slimme meters.
Brandstoffen wagenpark	Per kwartaal	Controller	Grootboekrekeningen financiële adm.
Overig verbruik	Per kwartaal	Controller	Grootboekrekeningen financiële adm.
Alternatieve brandstoffen	Per kwartaal	Controller	Grootboekrekeningen financiële adm.
Zakelijk gebruik privé auto	Per kwartaal	Controller	Grootboekrekeningen financiële adm.
Afval hoeveelheden	Half jaarlijks	KAM i.s.m. inkoop	Grootboekrekeningen financiële adm. / onderliggende facturen
Grondstoffen projecten	Onderzoek	KAM	Grootboekrekeningen financiële adm. / onderliggende facturen
Investeringen	Half jaarlijks	KAM i.s.m. inkoop	Grootboekrekeningen financiële adm. / onderliggende facturen

Documenten:

CO₂ footprint (jaar/halfjaar).xls

CO₂-Emissieverantwoording (jaar) (halfjaar)

Werkgroep verslagen

Participatieverklaring

Functieomschrijvingen:

Medewerker Materieel en inkoop

KAM coördinator

8.3 Check

Doel

Doel is om de uitgevoerde registratie te controleren op fouten, omissies, onvolledigheden, inschattingen, gebruik van formules en conversiefactoren.

Resultaat

De (hoofd) resultaten van de controlefase zijn:

<ul style="list-style-type: none"> Gecontroleerde registratie Actuele conversiefactoren CO₂ footprint 	
---	--

Activiteiten

De controlefase betreft de volgende onderdelen:

<ul style="list-style-type: none"> ✚ Beoordelen registraties; ✚ Bijwerken conversiefactoren; ✚ Opstellen CO₂ footprint. 	
---	--

De verschillende onderdelen van de controlefase worden in de volgende paragrafen uitgewerkt.

Beoordelen registraties

Norm

Appendix C van de GHG Corporate Value Chain (scope 3) Accounting and Reporting Standard (WBCSD/WRI, september 2011)

Proces

De KAM coördinator beoordeeld de registratie op de volgende punten:

- ✚ Is de boundary nog toereikend? (zijn er organisatiedelen bijgekomen?)
- ✚ Zijn er nieuwe energie aspecten bijgekomen (moet administratie worden uitgebreid)
- ✚ Zijn de registraties accuraatheid, zonder afwijkingen, fouten, en zaken hiaten, zijn de juiste bronnen gebruikt, zijn de juiste formules gebruikt? etc.
- ✚ Inschattingen worden gemaakt, daar waar registratie niet toereikend is
- ✚ Bijwerken conversiefactoren

Documenten:

CO₂-Emissieverantwoording (jaar/halfjaar}

Werkgroep verslagen

Participatieverklaring

Functieomschrijvingen:

KAM coördinator

Norm

Handboek CO₂-Prestatieladder

Diverse bronnen: Ecoinvent database, Nationale Milieu Database

Proces

De KAM coördinator controleert de wijzigingen op de conversiefactoren en voert die in het rekenblad voor de CO₂ Footprint berekening: CO₂ footprint (jaar/halfjaar) .xls . De gegevens uit de registratie en de conversiefactoren vormen de basis voor de CO₂ footprint berekening. De berekening wordt automatisch gemaakt in de Excel Inventarisatie CO₂ footprint.xls. De CO₂ footprint wordt halfjaarlijks opgesteld door de KAM coördinator. De gegevens worden in de publicatie verslagen verwerkt het EMP verwerkt. (EMP, participatie verklaring, communicatieplan, reductieplan).

Documenten:

CO₂ footprint (jaar/halfjaar)

Werkgroep verslagen

Participatieverklaring

CO₂-Emissieverantwoording (jaar/halfjaar).xls

Functieomschrijvingen:

KAM coördinator

Norm

ISO14064-1: maart 2012 Greenhouse gases – Part1

8.4 Act

Doel

In de act fase wordt op basis van de inventarisaties maatregelen vastgesteld hoe de inventarisatie te verbeteren is. De definitieve rapportage zal in- en extern worden gecommuniceerd conform het gestelde in hoofdstuk 6 en de communicatiematrix. Na het tweede kwartaal zal geanalyseerd worden in hoeverre de CO₂ reductie doelstellingen behaald zijn. De behaalde resultaten zijn de input voor de herziende en nieuwe CO₂ reductie doelstellingen voor de volgende periode. Een keer per jaar zal het systeem extern getoetst

worden door een erkent CI. De directie heeft hierin de eind verantwoording. Tijdens de jaarlijkse evaluatie worden de volgende punten minimaal opgenomen in de agenda:

- Resultaat reductie doelstellingen
- Voortgang van de reductiemaatregelen t.o.v. doelstelling
- Nieuwe CO₂ reductie kansen Effectiviteit van de communicatie

Resultaat

De (hoofd) resultaten van de planningsfase zijn:

- + Vaststelling compleetheid GHG inventarisatie;
- + Vaststelling nauwkeurigheid GHG inventarisatie;
- + Vaststelling verbeterpunten GHG inventarisatie;
- + Vaststelling maatregelen GHG inventarisatie;

Activiteiten

De volgende stappen worden tenminste jaarlijks doorlopen:

- + Beoordelen compleetheid GHG inventarisatie;
- + Beoordelen nauwkeurigheid GHG inventarisatie;
- + Definitie maatregelen aan de hand van resultaten compleetheid en nauwkeurigheid;

De stappen worden in de volgende sub paragrafen uitgewerkt.

Beoordelen GHG inventarisatie: compleetheid, nauwkeurigheid en evt. maatregelen

Norm

Appendix C van de GHG Corporate Value Chain (scope 3) Accounting and Reporting Standard (WBCSD/WRI, september 2011)

Proces

In dit proces wordt per kwartaal gekeken t.a.v. fouten, omissies, inschattingen, consistentie, juist gebruik formules en conversiefactoren. Vastgesteld wordt welke delen van de inventarisatie verbeterd moet worden. Gelet wordt op verbeteringen op het gebied van registraties, instructies, trainingen, meetinstrumenten, controles, formules en nieuwe conversiefactoren. Verantwoordelijk is de directie.

Aan de hand van de beoordeelde compleetheid en nauwkeurigheid worden maatregelen voorgesteld. Verantwoordelijken worden benoemd voor de uitvoering. De maatregelen worden opgenomen in MT-overleg. Verantwoordelijk is de directie.

Milieuaspect	Boundary toereikend	Registratie accuraat	Gebruik van Schattings/ inschattingen/verdeelsleutels
Gas (m ³)	Ja	Nee	Gebroken jaar
Elektraverbruik (kWh)	Ja	Nee	Gebroken jaar
Brandstofverbruik	Ja	Ja	Geen rekening houden met restanten, afschrijven voorraad.
Gereden km's	Ja	Ja	Privé in beeld conversie conform SKAO 3.0
Ingekochte materialen onderzoeken	Ja	Nee	Niet altijd juiste CO ₂ conversiefactor, benadering a.d.h.v. Nat. Milieudatabase / ketenanalyses
Afval tijdens productie	Ja	Nee	Geen CO ₂ conversiefactor per deelstroom, CO ₂ / ton groenafval aangehouden Nat. Milieudatabase / ketenanalyses / scope 3 nog uitdiepen
Bedrijfsafval	Ja	Ja	Zie opmerking
Zijn er nieuwe milieu/energie- aspecten bijgekomen?			
Scope 2 KM privé voertuigen			
Opmerkingen			
<p>Gas en elektra kennen een gebroken boekjaar. Er is geen na verrekening of overzicht van het verbruik Het bedrijfsafval wordt geregistreerd aan de hand van ledigingen van containers met een bepaalde literinhoud. Waarschijnlijk zijn de containers niet altijd vol maar wordt wel de maximale capaciteit geregistreerd. Besparing onderzoeken. Met brandstofpassen kan nog wel "scheef" geboekt worden. Woon- werk km zijn o.b.v. bepaald hierbij zijn de declaraties richtinggevend. Verbruik fossiele brandstoffen is bepaald o.b.v. inkoop. Voorraad is hierin niet afgetrokken zodat daad werkelijk verbruik niet in beeld is c.q. wordt toegeschreven aan juiste tijdsinterval.</p>			

Documenten:

- ✚ MT- verslagen(half) jaarrapportages
- ✚ (half) jaarrapportages

9. Verificatie externe deskundige J. Henkel M. Ed.

Dit energie managementplan is opgesteld conform de energienorm NEN-ISO 50001 en wordt door de directie onderschreven. Bewaking en de realisatie van dit plan is geborgd door de opnemings ervan in de jaar actieplan ter verbeteringen van het KAM- systeem. De directie stelt dat het systeem niet afwijkt van vergelijkbare branche genoten en beoordeeld de werking als voldoende behorend tot de achterblijvers met vooruitgang.

Als deskundige deel ik deze mening. Verder valt op de ambitie tot besparing binnen 4 jaar ,een besparing van 20 % op de totale eigen emissie. Uit gesprekken merk ik op dat dit vooral te vinden zal zijn in het bewuster omgaan met diesel. Aannemelijk is dat dit grotendeels te maken heeft met de inzet van opleidingen en de effectievere planning. Hieruit mogen wij concluderen dat bij een gelijk blijvend werkaanbod de uitstoot van CO₂ verder zal afnemen.

Een grote invloed heeft de participatie in de werkgroep. Hieruit is een presentatie snel start ontwikkeld, welke nieuwe partners ter beschikking gesteld wordt om snel resultaat te bereiken. Het bedrijf scoort voldoende in de maatregelenlijst als starter met 2 B scores en 5 eigen maatregelen. Dit betekent dat men zich naar de middenmoot toe beweegt. Belangrijk was ook het in kaart brengen van de zware vervuilers waarbij men alle dieselmotoren kon rubriceren na vervuiling.

Naar de kansen kijkende heeft het bedrijf nu reeds één doel bereikt. Het in beeld brengen van de veroorzakers van CO₂ vervuiling, maar wil verder groeien in haar ambitie. Het stellen van een ambitieus doel (5% voor 2018 ,per scope) is op zijn plaats omdat men duidelijk heeft hoe de organisatie gaat bewegen. Eens te meer men nu al het einddoel van 2020 voor scope 2 in zicht heeft 20% reductie in 2020. Voor 2018 is een ambitieus doel gesteld en wij kijken uit naar het EMP 2018. Na controle blijkt dat na 2018 de uitstoot van CO₂ vooral de vinden is in Diesel. Het nieuwe kengetal uitstoot per werkuur geeft een goed inzicht in de werkelijke besparing ondanks de fluctuaties binnen de werken. De rekenkundige besparing van 509,50 ton/CO₂ vertaalt naar de totale uitstoot is dan ook een mooi resultaat voor het eerste jaar.

Van der Woude Groep consolideert zich aan het doel van de Nederlandse overheid van 20% reductie in 2020 vanuit het eigen basisjaar. De beoordeling was gericht op het verifiëren van de CO₂ –emissies bij, van der Woude Groep, bepaald overeenkomstig de eisen uit het GHG- protocol, ISO 14064-1 en de CO₂- Prestatieladder met een "beperkte mate van zekerheid". De verificatie is uitgevoerd conform de ISO 14064-3

Conclusie footprint

Op grond van onze beoordelingswerkzaamheden is ons niet gebleken, dat de CO₂ –emissies gerapporteerd in het "Energie managementplan bij van der Woude Groep, conform de vereiste materialiteit niet juist is weergegeven.

